

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

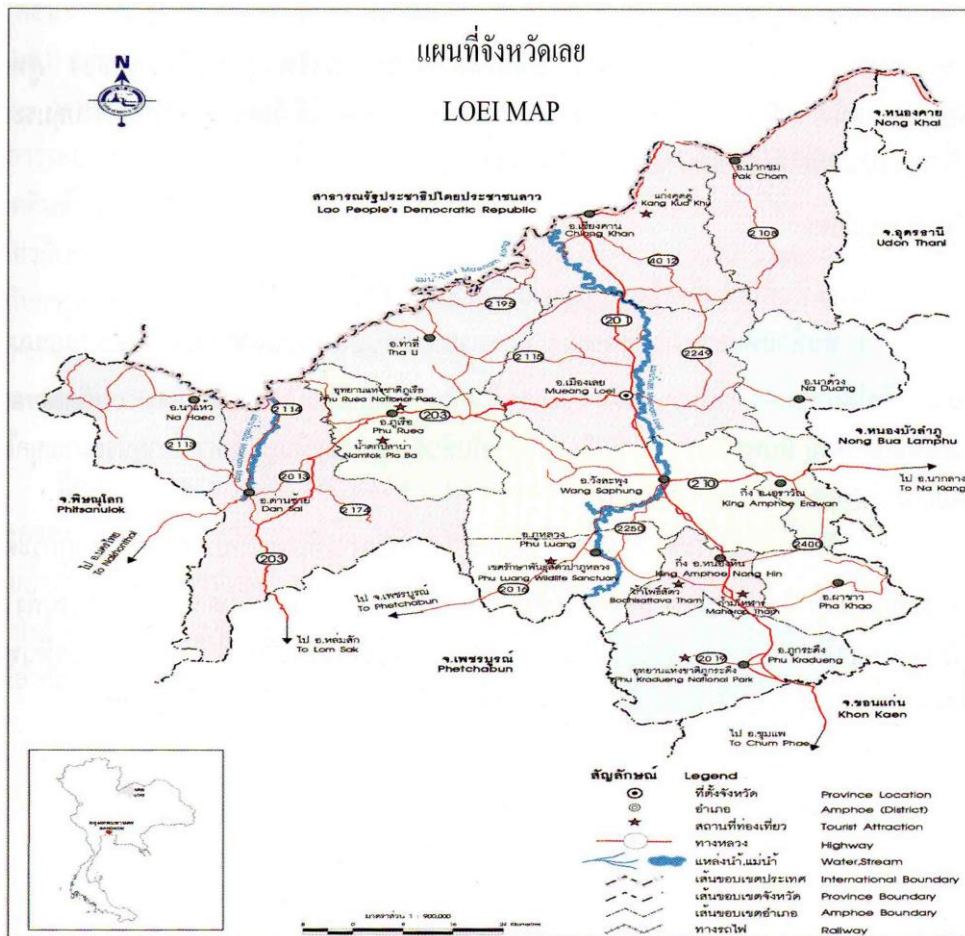
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอด่านซ้าย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเลย ห่างจากจังหวัดเลยประมาณ ๘๒ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๑,๗๓๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๐๘๓,๑๒๕ ไร่

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีลำน้ำเหืองเป็นเส้นกั้น อาณาเขตพรมแดนและติดต่อกับตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
- ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลวังบาลตำบลบ้านเนิน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลลาดค่างตำบลร่องจิก อำเภอภูเรือ ตำบลทรายขาวอำเภอวังสะพุง ตำบลเลยวังไสย์อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเนินเพิ่มอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ตำบลนาแห้ว ตำบลนาพึ่ง และตำบลนามาลา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

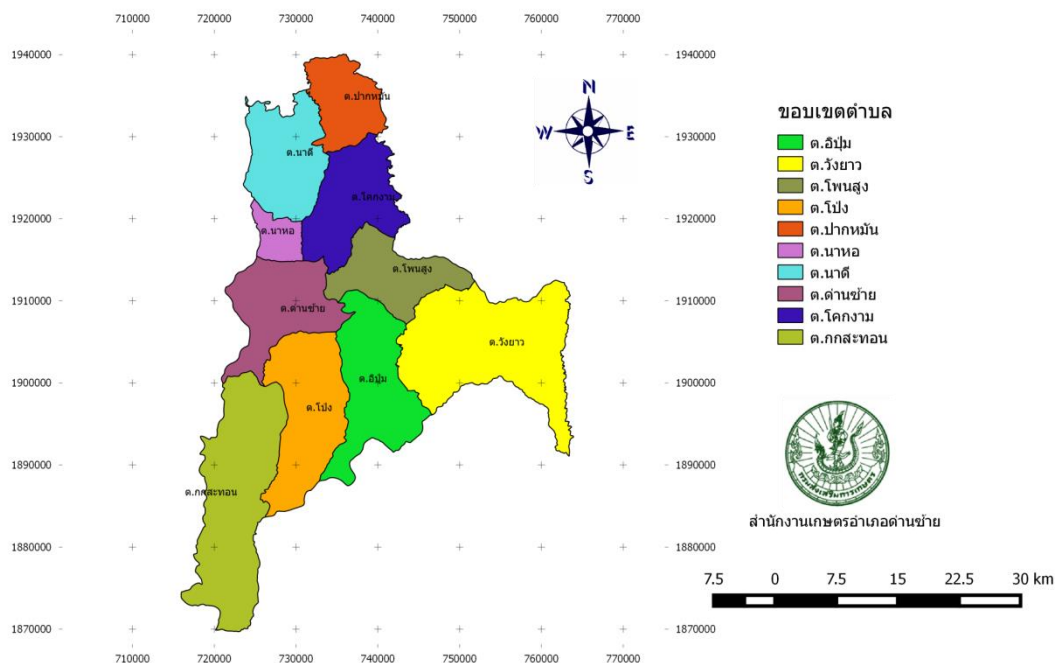
อำเภอด่านซ้ายแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น ๑๐ ตำบล ๙๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ด่านซ้าย (Dan Sai)	๑๕ หมู่บ้าน	๖. อิปุม (Ipum)	๑๓ หมู่บ้าน
๒. ปากหมัน (Pak Man)	๗ หมู่บ้าน	๗. กกสะทอน (Kok Sathon)	๑๒ หมู่บ้าน
๓. นาดี (Na Di)	๙ หมู่บ้าน	๘. โป่ง (Pong)	๑๑ หมู่บ้าน
๔. โคกงาม (Khok Ngam)	๗ หมู่บ้าน	๙. วังยาว (Wang Yao)	๗ หมู่บ้าน
๕. โพนสูง (Phon Sung)	๙ หมู่บ้าน	๑๐. นาหอ (Na Ho)	๙ หมู่บ้าน

ท้องที่อำเภอด่านซ้ายประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๑ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลด่านซ้าย	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลด่านซ้าย
๒. เทศบาลตำบลศรีสองรัก	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลด่านซ้าย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลด่านซ้าย)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมัน	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากหมันทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาดีทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกงาม	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกงามทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพนสูงทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลอิปุม	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอิปุมทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลกกสะทอน	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกกสะทอนทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลโป่ง	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโป่งทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังยาวทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลนาหอ	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหอทั้งตำบล

แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง อำเภอด่านซ้าย

ภาพที่ ๒ ที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ และขอบเขตการปกครอง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอด้านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน
ด้านซ้าย	๑๒๓.๓๙๘๔	๐	๒	๑๕	๒,๑๐๙
ปากหมัน	๘๑.๐๓๐๔	๑	๐	๗	๘๘๓
นาดี	๑๑๘.๙๗๒๘	๑	๐	๙	๑,๑๔๔
โคกกงาม	๑๒๓.๔๓๖๘	๑	๐	๗	๑,๙๕๗
โพนสูง	๑๐๒.๐๖๒๔	๑	๐	๙	๑,๕๔๑
อิปุ่ม	๑๕๓.๙๘๐๘	๑	๐	๑๓	๑,๓๘๒
กกสะท้อน	๒๒๕.๙๓๗๖	๑	๐	๑๒	๒,๕๔๕
โป่ง	๑๕๖.๖๖๔๐	๑	๐	๑๑	๑,๙๘๗
วังยาว	๒๕๓.๕๒๙๖	๑	๐	๗	๙๖๕
นาหอ	๓๐.๔๕๑๒	๑	๐	๙	๙๐๙
รวม	๑๓๖๙.๔๖๔	๙	๒	๙๙	๑๕,๔๒๒

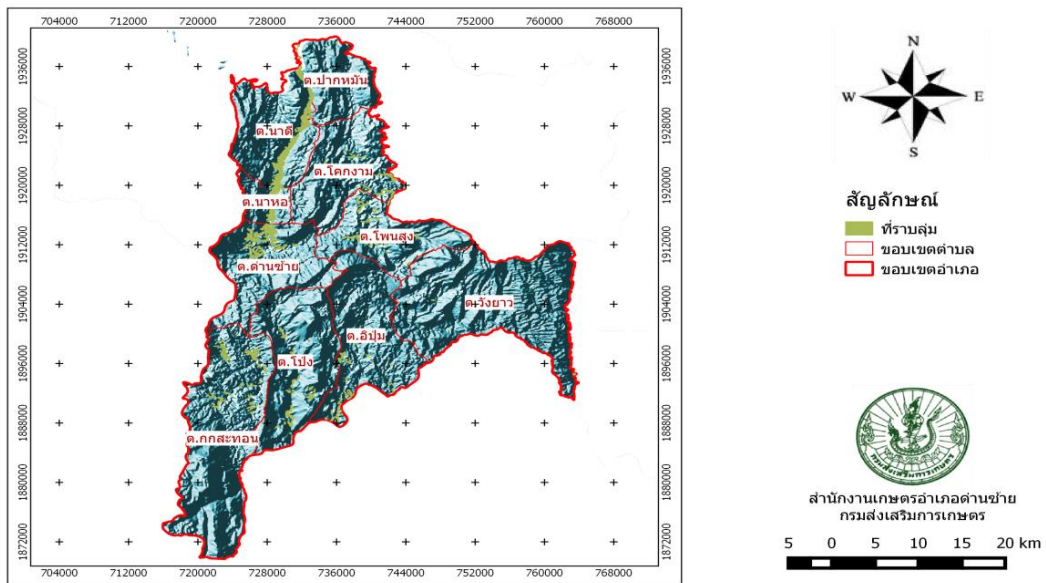
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด้านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

พื้นที่ประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน มีที่ระหว่างหุบเขาบางแห่งเป็นที่ราบสูง ลุ่มๆดอนๆ โดยเฉพาะที่ตั้งอำเภอมีภูเขานาบอยู่ทั้งสามด้าน คือด้านทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก และมีที่ราบแคบๆยาวไปทางทิศเหนือ ซึ่งมีเทือกเขาอยู่ทั้งสองข้าง พื้นที่ทางทิศตะวันออก ทิศใต้และทิศตะวันตก มีภูเขาสูงมาก ภูเขาส่วนมากเป็นภูเขาหินและภูเขาทราย เฉลี่ยมีพื้นที่ราบประมาณ ๒๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ ๘๐ % อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๕๒๗ ระหว่างหุบเขามีที่ราบสำหรับทำนา ส่วนตามเชิงเขาเป็นที่ราบและที่ลาดเหมาะสำหรับทำไร่ ปลูกพืชต่างๆ และปลูกพืชยืนต้น พื้นดินเป็นดินร่วนและดินปนทราย ตามภูเขามียาเบญจพรรณอยู่ทั่วไป

แผนที่แสดง ภูมิประเทศ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ภาพที่ ๓ สภาพภูมิประเทศ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอด่านซ้าย เป็นภูเขาและเทือกเขา มีพื้นที่ราบเล็กน้อย มีระดับความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเลประมาณตั้งแต่ 600 – 923 เมตร

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอด่านซ้าย มีกลุ่มชุดดินอยู่หลายกลุ่มกระจายตามตำบล ต่างๆ ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๑๕

ลักษณะโดยทั่วไป : หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดิน ที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทา ดินล่างสีน้ำตาลหรือสีเทาปนชมพูพบจุดประสีเหลืองหรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ในดินชั้นล่างมักพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีส กลุ่มชุดดินนี้เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบเป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ในฤดูแล้งบริเวณใกล้แหล่งน้ำใช้ปลูกยาสูบ พืชผักต่าง ๆ หรือพืชไร่บางชนิด ถ้ามีระบบชลประทานใช้ทำนาได้ ๒ ครั้ง ในรอบปี ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินแม่สาย ชุดดินน่าน ชุดดินหล่มสักชุดดิน แม่ทะ ชุดดินเฉลียงลับ ชุดดินลับแล

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยทั่วไปไม่มี แม้บางแห่งดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำแต่พอปรับปรุงได้ไม่ยาก

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : เมื่อพิจารณาถึงสภาพพื้นที่ ลักษณะเนื้อดินและการระบายน้ำของดินกลุ่มชุดดินที่ ๑๕ มีความเหมาะสมในการทำนามากกว่าการปลูกพืชไร่ ไม้ผลและพืชผัก ซึ่งเกษตรกรก็ได้ใช้ประโยชน์ในการทำนาอยู่แล้วในช่วงฤดูฝน อย่างไรก็ตามกลุ่มชุดดินนี้ยังสามารถปลูกพืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีในช่วงฤดูแล้ง ถ้ามีน้ำชลประทานและเกษตรกรได้ปฏิบัติกันอยู่แล้วในบางพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือก

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีเทาปนน้ำตาลอ่อน, สีน้ำตาลปนแดงอ่อน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีเทาปนน้ำตาล, สีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลืองปะปน เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำพบบริเวณ พื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบตามลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ น้ำแช่ขังลึก ๓๐ ซม. นานประมาณ ๔ เดือน เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ดินชั้นบน pH ๖.๐-๗.๐ ส่วนดินชั้นล่าง pH ประมาณ ๕.๕-๖.๕ ได้แก่ชุดดินเขาย้อย ชลบุรี และโคกสำโรง ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกอ้อย หรือปลูกพืชล้มลุกในฤดูแล้ง

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : เนื้อดินเป็นดินทรายหยาบ พืชมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๔ เดือน

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ พบบริเวณที่ราบต่ำ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเกือบราบเรียบ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว ในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังนานระหว่าง ๓-๔ เดือน จึงมีศักยภาพเหมาะสมในการทำนามากกว่าการปลูกพืชไร่ พืชผักและไม้ผล ยกเว้นถ้าได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาน้ำขังและการระบายน้ำของดิน อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักอายุสั้นได้ ในช่วงฤดูแล้ง ถ้ามีน้ำชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติเสริม

กลุ่มชุดดินที่ ๒๙

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินมีสีน้ำตาลเหลือง หรือแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิด ดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวผุพังของดินหลายชนิด ที่มีเนื้อละเอียด พบบริเวณที่ดอนที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา มีความลาดชันประมาณ ๓-๒๕ % เป็นดินลึก มีการระบาย น้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ pH ประมาณ ๔.๕-๕.๕ ได้แก่ชุดดินบ้านจ้อย เชียงของ หนอง-มด แม่แดง ปากช่อง ห้างฉัตร เขาใหญ่ และ โชคชัย สูงเนิน ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่และไม้ผลต่างๆ มีส่วนน้อยที่ยังคงสภาพป่าธรรมชาติ

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินมีความพรุนสูง น้ำซึมผ่านชั้นดินได้ปานกลาง มีการอุ้มน้ำต่ำถึงปานกลาง น้ำใต้ดินลึก พืชจะขาดน้ำเมื่อฝนทิ้งชวงนาน ดินมีการพังทลายในบริเวณที่มีความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลางเหมาะสำหรับปลูกพืชไร่หรือไม้ผลต่าง ๆ

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๒๙ มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชไร่และไม้ผลมากกว่าที่จะนำมาปลูกข้าวหรือทำนา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลอนชัน ยกในการที่จะเก็บกักน้ำไว้ปลูกข้าว

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ดินที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงที่ลาดเชิงเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ ๓ - ๒๐ % และบางส่วนมีความลาดชันประมาณ ๒๐ - ๓๕ % เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑.๕๐ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ประมาณ ๔.๕ - ๕.๕ ได้แก่ ชุดดินดอนไร่ โคราซ สะตึก วาริน ยโสธร และด่านซ้าย มาบบอน ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ปอ งา และถั่ว บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นบางชนิด

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีการอุ้มน้ำต่ำถึงปานกลาง น้ำใต้ดินลึก มีการกัดกร่อนของดินปานกลางถึงรุนแรง บริเวณที่มีความลาดชันสูงเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๓๕ มีศักยภาพในการปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น ตลอดทั้งพัฒนาทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มากกว่าที่จะนำมาใช้ทำนา หรือปลูกข้าวที่ต้องการน้ำขัง เนื่องจากเป็นที่ดอนสภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย การระบายน้ำดี เนื้อดินมีความพรุนมาก เก็บกักน้ำไม่ค่อยอยู่

กลุ่มชุดดินที่ ๔๗

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วน ที่มีเศษหินปะปนมาก และพบชั้นหิน พื้นลึก ๕๐ - ๘๐ ซม. ดินมีสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันประมาณ ๒ - ๒๐ % เป็นดินตื้น มี การระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๓ เมตร ตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึง ปานกลาง pH ๕.๐-๗.๕ ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง บางแห่งทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน ได้แก่ ชุดดินสี มวกเหล็ก นครสวรรค์ ทาลี สบปราบ และไพสาลี หินซ้อน โคนปรีด โป่งน้ำร้อนขาว ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าละเมาะ บางแห่งใช้ทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินตื้นมากมีชั้นหินผุ และหินพื้น น้ำซึมผ่านชั้นดินได้ปานกลาง ถึงค่อนข้างเร็ว มีการอุ้มน้ำปานกลางถึงต่ำ ดินถูกกัดกร่อนได้ง่ายที่ความลาดชันสูง สภาพพื้นที่ เป็นลูกคลื่นถึงเนินเขา ระดับน้ำใต้ดินลึก

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๔๗ มีศักยภาพค่อนข้างไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการปลูกพืชทั่วไป เนื่องจากเป็นดินตื้นถึงตื้นมาก และสภาพพื้นที่มีความลาดสูงเป็นส่วนใหญ่

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดขนาดใหญ่เป็นหินกลมมน ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นตื้น กว่า ๕๐ ซม. ดินเป็นสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเหลือง พบบริเวณพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันประมาณ ๓ - ๒๕ % เป็นดินตื้นมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๒ เมตร ตลอดปี pH ๕.๐-๗.๐ ได้แก่ ชุดดินท่ายาง แมริม นาเฉลียง พะเยา น้ำขุ่น ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ หรือไม้โตเร็ว

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินตื้นมีก้อนกรวดมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการกัดกร่อนของดินได้ง่ายที่ความลาดชันสูง สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นถึงเนินเขา

ความเหมาะสมสำหรับพืช : โดยทั่วไปแล้วกลุ่มชุดดินที่ ๔๘ มีศักยภาพไม่ค่อยเหมาะสมและไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการปลูกพืชไร่ พืชผัก และไม้ยืนต้น เนื่องจากเป็นดินตื้นถึงตื้นมากและมีก้อนหิน หรือเศษหินที่หน้าผิวดินไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการทำนา เนื่องจากสภาพพื้นที่สูงและดินเก็บกักน้ำไม่อยู่ แต่มีศักยภาพพอที่จะใช้ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์และปลูกไม้โตเร็วบางชนิด

กลุ่มชุดดินที่ ๕๕

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือแดง ในดินชั้นล่างระดับความลึกต่ำ ๕๐ ซม.ลงไปจะพบหินผุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหินตะกอนเนื้อละเอียด บางแห่งมีก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีแดงเกิดจากวัสดุต้นกำเนิด ดินพวกหินตะกอนเนื้อละเอียดที่มีปูนปน ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดเท ๑ - ๒ % มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ค่าความเป็นกรดประมาณ ๖.๐-๗.๕ มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ได้แก่ ชุดดินวังสะพุง ทัพกวาง และจตุรัส ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วฝักยาว บางแห่งเป็นป่าละเมาะ หญ้าเพ็กและไผ่

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินลึกปานกลาง มีชั้นที่มีก้อนปูนหรือเศษหินปะปนชั้นดินดานและชั้นหินพื้นอยู่ลึก ๑ เมตร น้ำซึมผ่านชั้นดินได้ปานกลางถึงค่อนข้างช้า การอุ้มน้ำของดินปานกลาง มีการกัดกร่อนของดินที่ความลาดชันสูง

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๕๕ มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล หรือไม้ยืนต้นและพัฒนาเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์แต่ค่อนข้างเหมาะสมถึงไม่เหมาะสมในการที่จะใช้ทำนา เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่อำนวย คือสูงเกินไปและบางส่วนมีความลาดเทสูงสำหรับนาข้าว จึงเก็บกักน้ำไม่อยู่

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินช่วง ๕๐ ซม.ตอนบนเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่าง เป็นดินปนเศษหิน ดินสีน้ำตาลเหลืองหรือแดง เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกหินตะกอนเนื้อหยาบ หรือหินอัคนีเนื้อหยาบ พบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันประมาณ ๖ - ๓๕ % เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๒ เมตร ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ๕.๐-๖.๐ ได้แก่ชุดดินลาดหญ้า และโพรงงาม, ภูสะนา ปัจจุบันดินนี้ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะมีปัญหาเรื่องดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และอาจเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย ถ้าปลูกพืชในบริเวณที่มีความลาดชันมาก ๆ โดยได้มีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินให้น้ำซึมผ่านค่อนข้างเร็วถึงปานกลาง มีการอุ้มน้ำต่ำระดับน้ำใต้ดินลึกมาก ดินมีการกัดกร่อนได้ง่าย ที่ความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : โดยทั่วไปกลุ่มชุดดินที่ ๕๖ มีศักยภาพค่อนข้างไม่เหมาะสมถึงเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ขึ้นอยู่กับสภาพและความลาดเทของพื้นที่ ไม่ค่อยเหมาะสมในการปลูกพืชผักต่างๆ และไม้ผล เนื่องจากขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก และในดินชั้นล่างจะพบชั้นเศษหินที่เป็นวัสดุต้นกำเนิดดิน จึงไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับไม้ผล

กลุ่มชุดดินที่ ๕๗

ลักษณะโดยทั่วไป : ดินมีการผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดพามาทับถมกัน พบบริเวณที่ราบลุ่ม หรือบริเวณพื้นล่างของหุบเขา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ มีความลาดชันประมาณ ๐-๒ % ดินที่พบส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีลักษณะและคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น เนื้อดิน สีดิน ความลึกของดิน ปฏิกริยาดิน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุต้นกำเนิดดินในบริเวณนั้น ๆ ส่วนมากมีก้อนกรวดและเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดิน ได้แก่ชุดดินตะกอน สีน้ำการระบายน้ำเร็ว (AL-P) ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ประโยชน์ในการทำนา ส่วนในฤดูแล้งถ้ามีแหล่งน้ำนิยมใช้ปลูกพืชผัก หรือพืชไร่อายุสั้น

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินมีการระบายน้ำเร็ว มีน้ำแช่ขังในฤดูฝน และดินแฉะเกินไปสำหรับพืช

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๕๙ มีศักยภาพเหมาะสมในการทำนาในช่วงฤดูฝน และเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากดินมีความชื้นพอที่จะปลูกพืชไร่ได้หลายชนิดหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว และพื้นที่บางส่วนของกลุ่มดินนี้อยู่ภายใต้ระบบชลประทานโดยเฉพาะในภาคเหนือ ส่วนการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นนั้นไม่เหมาะสม เพราะมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนและดินมีสภาพการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว

กลุ่มชุดดินที่ ๖๐

ลักษณะโดยทั่วไป : ดินนี้มีการผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดพามาทับถมบริเวณสันดินริมน้ำ บริเวณพื้นที่เนินตะกอนซึ่งส่วนใหญ่ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จนถึงลูกคลื่นลอนลาดมีความลาดชันประมาณ ๒ - ๑๒ % โดยทั่ว ๆ ไปดินกลุ่มนี้มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นดินลึก เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน บางแห่งมีชั้นดินที่มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายหรือมีชั้นกรวด ซึ่งแสดงถึงการตกตะกอนต่างยุคของดินอื่น เป็นผลมาจากการเกิดน้ำท่วมใหญ่ในอดีต ดินกลุ่มนี้โดยทั่ว ๆ ไปมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง ได้แก่ชุดดินดินตะกอนลำน้ำที่มีการระบายน้ำดี (A L - W) ปัจจุบันดินนี้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างกว้างขวางนิยมปลูกพืชผักพืชไร่ไม้ผลและไม่ยืนต้น

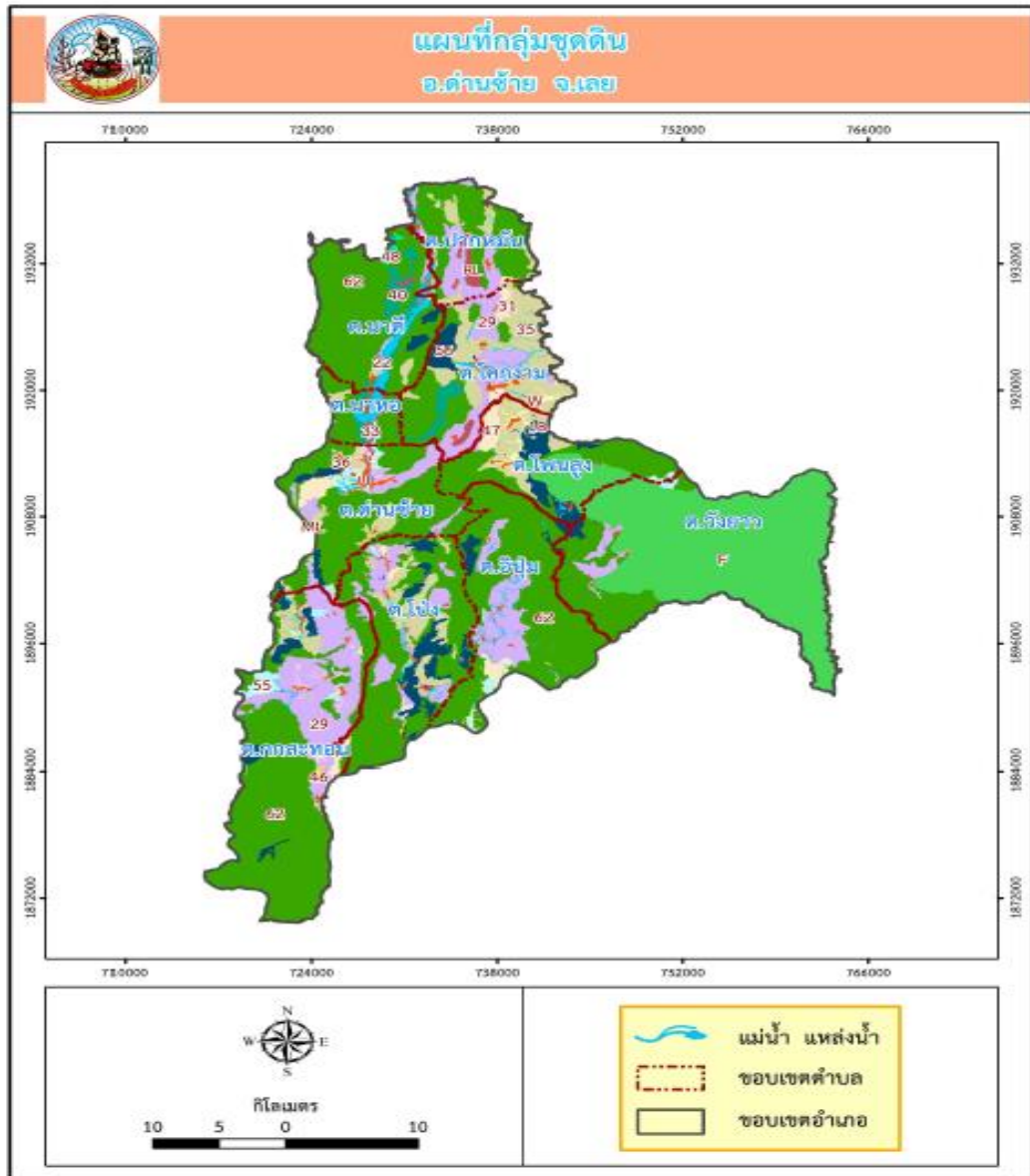
ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : เสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมในฤดูฝน และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : โดยทั่วไปกลุ่มดินที่ ๖๐ มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น เนื่องจากเป็นดินลึก การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ในช่วงการเพาะปลูกดินมักไม่ขาดความชื้น หรือถ้าขาดก็สามารถนำน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมาใช้ได้ เพราะส่วนใหญ่กลุ่มดินนี้พบบริเวณสันริมฝั่งแม่น้ำ และบริเวณหุบเขา มักมีน้ำเพียงพอ

กลุ่มชุดดินที่ ๖๒

ลักษณะโดยทั่วไป : ดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า ๓๕ % ดินที่พบในบริเวณดังกล่าวนี้มีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหิน หรือหินพื้นโผล่ กระจายอยู่ทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินพื้นโผล่ ได้แก่ชุดดินที่ลาดชันเชิงซ้อน (Sc) กลุ่มชุดดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : พื้นที่ภูเขาลาดชันมากกว่า ๓๕ % มีการกัดกร่อนของดินได้ง่าย ค ว า มเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช : ดินกลุ่มที่ ๖๒ มีศักยภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูกพืช เนื่องจากเป็นดินตื้น มีหินโผล่ที่ผิวดินเป็นส่วนใหญ่ และพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน มีความลาดเทเฉลี่ยเกิน ๓๕ % ยากต่อการชะล้างพังทลายของดิน จึงเหมาะสมที่จะรักษาไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอด่านซ้าย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๔)

ตารางที่ ๒ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอด่านซ้าย

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)										ผลรวมทั้งหมด
	ด่านซ้าย	ปากหมัน	นาดี	โคกงาม	โพนสูง	อิปุ่ม	กกระทอน	โป่ง	วังยาว	นาหอ	
๗	๒๗๖๓.๘๘	๙๔.๒๗					๑๐๕.๐๒			๕๓๕๘.๕๕	๕๓๙๗๐๘.๙๗
๑๘				๑๒๑๗.๕๖	๑๙๐๖.๑๙		๒๔๙.๕๙				๖๗๔๖.๖๘
๒๙	๑๐๗๓๖๘.๗๘	๑๐๘๙๓.๕๑	๙๑๔.๓๒	๑๕๘๒๐.๗๔	๔๖๘.๔๓	๑๖๔๙๒.๔	๓๗๒๙๐.๖	๑๒๗๐๔.๗	๔๒๐๓.๖๙		๒๐๖๑๕๗.๑๓
๓๑	๑๑๙๗.๙					๔๑๙.๕๕	๒๑๘.๐๔	๕๖๐.๓			๒๓๙๕.๗๙
๓๓	๗๓๙.๖๕									๔๙๘๐๖๑	๔๙๘๘๐๐.๖๕
๓๕	๗๑๖๕๘.๔๖	๕๕๙๒.๑๘	๑๔๓๓.๑๖	๒๘๕๖๑.๐๗	๑๐๕๘๓.๔๕		๔๙๔๓.๙๘	๑๓๔๕๓.๘		๒๐๒๗๙๑๙.๔	๒๑๖๔๑๔๕.๔๗

กลุ่ม ชุด ดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)										ผลรวม ทั้งหมด
	ด้านซ้าย	ปากหมัน	นาดี	โคกงาม	โพนสูง	อู่ปุ้ม	กกระตอน	โป่ง	วังยาว	นาหอ	
๓๖	๔๘๑.๙๖	๐.๖๗									๔๘๒.๖๓
๔๐	๑๒๓๗๑	๓๓.๑๗	๖๗๓๖.๖๒	๓๔๕๓.๑๖						๓๔๓๔๐๓๗.๒	๓๔๕๖๖๓๑.๑๕
๔๖	๓๒๕.๕๓						๓๒๕.๕๓				๖๕๑.๐๖
๔๗	๑๓๗๐๖.๖๕	๒๕๙.๗๙		๒๓๒๔.๕๖	๓๒๓๘.๕๗	๒๑๓๕.๔๘	๑๑๑๙.๓๓	๑๔๕๘.๗๙			๒๔๒๔๓.๑๗
๔๘	๙๘๑.๓๓		๙๖๗.๖๖				๑๓.๖๖				๑๙๖๒.๖๕
๕๕	๑๐๓๔๖.๖๗	๘๙๕.๑๓	๒๘๗.๔๑		๗๑๕.๑๔	๑๐๖๒.๔๕	๓๖๘๙.๘๒	๒๒๖.๗	๖๓๘.๗๕	๔๖๖๗๕๘	๔๘๔๖๑๖.๐๗
๕๖	๓๘๓๐๕.๑๒	๒๖.๗๙	๑๙๒๖.๖๗	๔๑๖๘.๑๔	๗๙๐๑.๕๕	๒๙๐๖.๕๘	๕๖๙๕.๐๑	๑๑๖๒๓.๖	๑๒๑๒.๐๗		๗๓๗๖๕.๕๑
๕๙	๒๗๖๓.๘๘	๙๔.๒๗				๒๔๔.๔๖					๒๔๔.๔๖
รวม	๕๔๕๕๐.๖	๕๕๕๔๕.๒	๒๖๓๖๑๖	๑๒๒๖๕.๘	๖๙๖๒๖๒๑.๔	๑๗๗๙๕.๕๑	๔๐๐๒๗.๘	๒๔๘๑๓.๓	๖๐๕๔.๕๑	๒๓๒๖๐.๙	๗๔๖๐๕๕๑.๓๙

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอด่านซ้าย มีภูมิอากาศทั่วไปของอำเภอด่านซ้ายจะมีอากาศแปรปรวนตลอดเวลา อากาศร้อนจัดในฤดูร้อน หนาวจัดในฤดูหนาว และมีฝนตกชุกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม

๓.๒ ฤดูกาล

สภาพอากาศโดยทั่วไปของอำเภอด่านซ้าย แบ่งตามฤดูกาลได้ 3 ฤดูกาล ดังนี้

- ฤดูหนาว มีอากาศหนาวจัดในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ มีลมพัดแรง
- ฤดูร้อน อากาศร้อนระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคม
- ฤดูฝน จะเริ่มตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน โดยเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนจะมีมากในเดือน

สิงหาคมและเดือนกันยายน

๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

อำเภอด่านซ้าย มีลักษณะสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเทือกเขา ฤดูฝน ฝนจะตกกระจายทุกหมู่บ้าน บางที่มีร่องมรสุมพัดผ่านฝนตกติดต่อกันหลายวันทำให้เกิดอุทกภัยท่วมพื้นที่ทางการเกษตรเสียหายซึ่งจะเกิดประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน ของทุกปี และจะช่วงที่เกิดฝนทิ้งช่วงประมาณเดือนมิถุนายน ซึ่งฤดูฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนมีนาคมและจะตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน และจะลดลงเรื่อยๆ จนถึงเดือนธันวาคมของแต่ละปี

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลสถิติปริมาณน้ำฝนอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

เดือน	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	เฉลี่ย
มกราคม	๑๔.๒	๒.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๒.๕๘
กุมภาพันธ์	๑๐๑.๙	๕๗.๒	๘๔.๕	๕.๓	๕๑.๖	๓๘.๖๐
มีนาคม	๒๘.๕	๑.๑.๙	๑.๓	๑๗๗.๕	๗๑.๓	๘๑.๔
เมษายน	๑๓๗.๘	๔๖.๐	๖๕.๑	๙๕.๒	๒๘๑.๙	๑๒๗.๒๒
พฤษภาคม	๒๘๒.๑	๘๖.๔	๓๓๙.๓	๘๙.๔	๑๑๙.๐	๑๙๑.๔๘
มิถุนายน	๑๐๕.๐	๒๓๘.๐	๒๔๙.๒	๒๑๘.๗	๑๘๙.๒	๒๑๓.๔๕
กรกฎาคม	๑๓๕.๗	๒๔๑.๓	๒๕๕.๖	๑๓๙.๑	๓๑๑.๓	๒๑๒.๔
สิงหาคม	๑๘๓.๑	๔๑๒.๕	๑๙๘.๗	๒๗๘.๓	๔๗๓.๓	๒๙๒.๖๗
กันยายน	๒๕๐.๘	๔๔๙.๗	๔๗๔.๗	๓๙๓.๙	๒๕๘.๐	๓๔๐.๐
ตุลาคม	๖๑.๐	๑๑๗.๕	๓๐.๓	๒๙.๕	๑๖๔.๐	๙๕.๔๒
พฤศจิกายน	๑๗.๗	-	๑.๐	๒๐.๓	๒.๕	๑๒.๕๒
ธันวาคม	๘.๔	-	๐.๐	๐.๐	-	๓.๔๔
รวม	๒,๙๗๓.๒๕	๑,๗๕๒.๕	๑,๖๙๙.๗	๑,๔๔๗.๒	๑,๙๒๒.๑	
เฉลี่ย	๒๔๗.๗๗	๑๔๖.๐๔	๑๔.๖	๑๒.๓๖	๑๖๐.๑๗	

(แหล่งข้อมูล : น้ำฝนอำเภอด่านซ้าย)

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดประมาณ ๑๒.๕ องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม และอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด ประมาณ ๓๖.๕ องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลสถิติอุณหภูมิอำเภอด่านซ้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ (องศาเซลเซียส)

ปีพ.ศ.	๒๕๕๖		๒๕๕๗		๒๕๕๘		๒๕๕๙		๒๕๖๐		เฉลี่ย	
	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด
มกราคม	๙.๔	๑๖.๕	๑๓.๗	๒๘.๓	๑๒.๙	๒๘.๘	๑๓.๘	๓๐.๐	๑๒.๙	๓๐.๓	๑๒.๕	๒๖.๘
กุมภาพันธ์	๑๔.๕	๓๒.๖	๑๕.๕	๓๒.๕	๑๖.๑	๓๒.๕	๑๔.๘	๓๐.๔	๑๖.๖	๒๔.๓	๑๕.๕	๓๐.๕
มีนาคม	๒๐.๓	๓๒.๑	๑๘.๕	๓๒.๖	๑๘.๗	๓๔.๒	๑๗.๘	๓๕.๕	๑๘.๖	๓๔.๐	๑๘.๘	๓๓.๗
เมษายน	๒๗.๒	๓๗.๒	๒๑.๔	๓๖.๑	๒๐.๙	๓๖.๕	๒๑.๘	๓๖.๘	๒๑.๘	๓๖.๐	๒๒.๖	๓๖.๕
พฤษภาคม	๒๗.๘	๓๒.๑	๒๓.๔	๓๔.๗	๒๓.๒	๓๓.๖	๒๓.๔	๓๓.๑	๒๓.๕	๓๕.๒	๒๔.๓	๓๓.๗
มิถุนายน	๒๓.๔	๒๙.๗	๒๓.๖	๓๒.๐	๒๓.๙	๓๒.๙	๒๓.๔	๓๑.๒	๒๔.๒	๓๑.๕	๒๓.๗	๓๑.๕
กรกฎาคม	๒๓.๔	๓๑.๔	๒๔.๔	๓๒.๖	๒๓.๕	๓๐.๔	๒๓.๓	๓๑.๙	๒๓.๘	๓๒.๖	๒๓.๗	๓๑.๘
สิงหาคม	๒๓.๔	๓๐.๔	๑๓.๓	๓๒.๒	๒๓.๐	๓๑.๒	๒๗.๓	๓๑.๓	๒๓.๓	๓๐.๙	๒๒.๑	๓๑.๒
กันยายน	๒๒.๘	๓๑.๒	๒๒.๙	๓๑.๑	๒๒.๔	๒๙.๖	๒๒.๒	๓๒.๐	๒๒.๖	๓๐.๙	๒๒.๖	๓๑.๐
ตุลาคม	๒๑.๖	๓๐.๔	๑๘.๐	๓๖.๔	๒๐.๐	๓๐.๙	๑๘.๖	๓๑.๒	๒๐.๖	๓๑.๔	๑๙.๘	๓๒.๑
พฤศจิกายน	๑๕.๕	๒๘.๐	๑๖.๔	๓๑.๖	๑๘.๗	๒๙.๑	๑๖.๒	๓๑.๓	๑๘.๘	๓๐.๒	๑๗.๑	๓๐.๐
ธันวาคม	๑๕.๕	๒๘.๓	๑๑.๐	๒๗.๘	๑๗.๑	๒๙.๗	๑๐.๖	๒๙.๑	๑๕.๐	๒๗.๔	๑๓.๘	๒๘.๕
เฉลี่ย	๒๐.๔	๓๐.๐	๑๘.๕	๓๒.๓	๒๐.๐	๓๑.๖	๑๙.๔	๓๒.๐	๒๐.๑	๓๑.๒	๑๙.๗	๓๑.๔

แหล่งข้อมูล : สถิติอุณหภูมิอำเภอด่านซ้าย

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีเส้นทางการคมนาคมโดยรถยนต์หลายเส้นทาง ดังนี้

- มีถนนผ่านพื้นที่ - อำเภอด่านซ้าย - เมืองเลย คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๓
- อำเภอด่านซ้าย - โป่งสี คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๑๔
- อำเภอด่านซ้าย - อำเภอนาแห้ว คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๑๓
- อำเภอด่านซ้าย - อำเภอนครไทย คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๑๓

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอด่านซ้ายไปยังจังหวัดพิษณุโลก ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๑๓ เดินทางไปยังอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

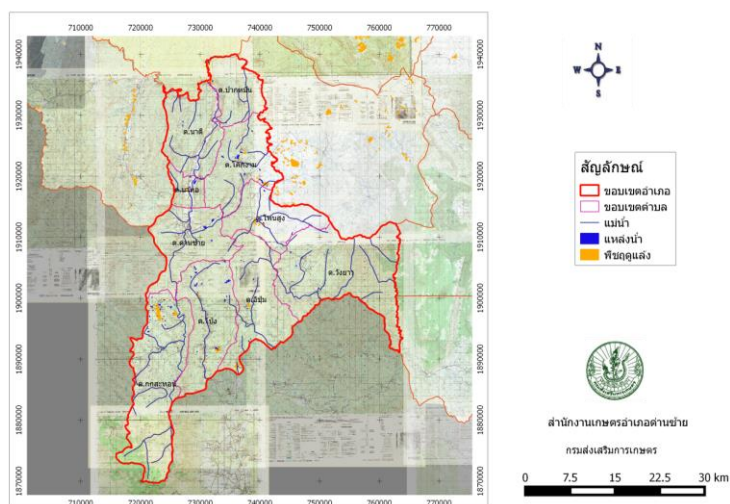
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑. ลำน้ำหมันต้นน้ำเกิดจากภูมโลบริเวณรอยต่ออำเภอหล่มสัก กับอำเภอด่านซ้ายไหลไปทางทิศเหนือผ่านตำบลด่านซ้าย ไปรวมกับน้ำเหืองที่บริเวณบ้านปากหมัน ตำบลปากหมัน อำเภอด่านซ้าย ความยาวประมาณ ๖๖ กิโลเมตร
๒. ลำน้ำพุง ต้นน้ำเกิดจากภูงาแทน ผ่านบ้านศาลาน้อย หมู่ที่ ๑๕ ตำบลด่านซ้าย ผ่านตำบลโป่งไหลไปรวมกับน้ำป่าสัก ในเขตอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
๓. ลำน้ำพาน ต้นน้ำเกิดจากป่าภูเปี้ยวผ่านบ้านนวมแห่ง,นาทุ่ม,นาเวียง,หนองฟ้าแลบ ไหลไปรวมกับน้ำหมันในเขต หมู่ที่ ๘
๔. ลำน้ำซู้ ต้นน้ำเกิดจากป่าภูนวมแห่งไหลผ่านบ้านนาหว้า, ห้วยนาบึง เหนือ ไหลลงน้ำหมัน ในเขตหมู่ที่ ๒
๕. ลำน้ำตอก ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตตำบลโคกงาม อำเภอด่านซ้าย ผ่านบ้านห้วยตาด ตำบลโคกงาม บ้านเดิน ตำบลด่านซ้าย ไหลลงน้ำหมัน

แผนที่แสดง แหล่งน้ำและพืชฤดูแล้ง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ภาพที่ ๕ แหล่งน้ำธรรมชาติในอำเภอด่านซ้าย

นอกจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อำเภอด่านซ้าย ยังมีลำห้วยเล็กๆ ทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน แต่ส่วนใหญ่จะมีน้ำเฉพาะฤดูฝน ซึ่งเกษตรกรใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นต้น

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอด่านซ้าย มีครัวเรือนทั้งหมดประมาณ ๑๕,๔๒๒ ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ประมาณ ๑๐,๑๕๘ ครัวเรือน ซึ่งมีอาชีพหลัก คือทำนา ทำไร่ ทำสวน เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้ผล เป็นต้น และอีกประมาณ ๕,๒๖๔ ครัวเรือน มีอาชีพหลักอื่น ๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และอื่นๆ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลด้านการประกอบอาชีพต่างๆ ในอำเภอด่านซ้าย

ตำบล	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด(หลัง)	ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก (หลัง)	ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆเป็นหลัก		
			อาชีพรับจ้าง	อาชีพค้าขาย	อื่นๆ
ด่านซ้าย	๒,๑๐๙	๙๓๒	๗๖๖	๒๕๕	๑๕๖
ปากหมัน	๘๘๓	๖๒๐	๑๓๕	๓๕	๙๓
นาดี	๑,๑๔๔	๙๐๑	๑๗๔	๖๐	๙
โคกงาม	๑,๙๕๗	๙๖๐	๘๐๕	๑๔๕	๔๗
โพนสูง	๑,๕๔๑	๑,๐๙๒	๓๖๐	๓๕	๕๔
อีปุม	๑,๓๘๒	๑,๐๖๒	๑๔๘	๑๕๑	๒๑
กกสะท้อน	๒,๕๔๕	๑,๘๙๙	๕๔๗	๘๙	๑๐
โป่ง	๑,๙๘๗	๑,๔๑๐	๔๐๗	๑๒๐	๕๐
วังยาว	๙๖๕	๗๗๖	๑๓๐	๓๐	๒๙
นาหอ	๙๐๙	๕๐๖	๒๒๐	๘๕	๙๘
รวม	๑๕,๔๒๒	๑๐,๑๕๘	๓,๖๙๒	๑,๐๐๕	๕๖๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๖.๒ ผลกระทบมวลรวมของจังหวัดเลย/ผลกระทบมวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

๑) รายได้ในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากราษฎร ในอำเภอด่านซ้าย มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ประมาณ ๑๐,๑๕๘ ครัวเรือน รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากกิจกรรมทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ทำสวน ได้แก่ ยางพารา มะขามหวาน ลำไย กล้วยน้ำว่า มะม่วง และเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น เฉลี่ยรายได้ต่อครัวเรือนประมาณ ๗๑,๐๐๘ บาทต่อปี

๒) รายได้นอกการเกษตร เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมต้อง ใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรบางรายไม่มีเงินลงทุน จึงต้องอพยพแรงงานไปขายแรงงานที่ต่างจังหวัด เพื่อทำอาชีพรับจ้าง งานก่อสร้าง งานบริการ และตามโรงงานต่างๆ มี ประมาณ ๕,๒๖๔ ครัวเรือน ซึ่งมีรายได้ดีพอสมควรและฝากเงิน มาจุนเจือทางบ้าน ทำให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น เฉลี่ยครัวเรือนละ ๙๕,๗๙๐ บาท

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลรายได้จากภาคการเกษตร ในอำเภอด่านซ้าย

ชนิดพืช	เกษตรกร ที่ปลูก (ราย)	พื้นที่ปลูก ที่ให้ผล ผลิต(ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ยต่อ ไร่ (กก)	ผลผลิตรวม ทั้งหมด (ตัน)	ราคาที่ขาย ได้ บาท/ กก.	มูลค่ารวม ทั้งหมด (บาท)
ข้าว	๗,๙๙๖	๖๐,๔๓๙	๓๒๕	๑๙,๖๔๒,๖๗๕	๑๐	๑๙๖,๔๒๖,๗๕๐
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๕,๑๕๒	๑๓๓,๕๐๘	๖๕๐	๘๖,๗๘๐,๒๐๐	๙	๗๘๑,๐๒๑,๘๐๐
มันสำปะหลัง	๔,๓๗๑	๕๗,๕๗๒	๓,๐๐๐	๑๗๒,๗๑๖,๐๐๐	๒.๕	๗๓๑,๗๙๐,๐๐๐
ยางพารา(ยางก้อน)	๒,๓๕๘	๓๙,๘๑๔	๒๓๐	๙,๑๕๗,๒๒๐	๑๘	๑๖๔,๘๒๙,๙๖๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเลย (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเลย ปี ๒๕๖๐ (GPP) มีมูลค่ารวม ๕๒,๖๗๐ ล้านบาท สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้และสาขาการประมง มีมูลค่า ๑๔,๕๗๙ ล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๗ ภาคนอกเกษตร ๓๘,๐๙๑ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว ๙๗,๙๐๓ บาท มีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๐ จำนวน ๕๒,๖๗๐ ล้านบาท คิดเป็นลำดับที่ ๔๓ ของประเทศ และลำดับที่ ๓ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ ๗ แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต

พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ จังหวัดเลย

รายการ (ล้านบาท)	ปี พ.ศ.				
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ภาคเกษตร	๑๒๘๐๐	๑๒๘๔๒	๑๒๗๗๓	๑๒๐๖๓	๑๔๕๗๙
๑.เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	๑๒๘๐๐	๑๒๘๔๒	๑๒๗๗๓	๑๒๐๖๓	๑๔๕๗๙
ภาคนอกเกษตร	๒๘๒๐๔	๒๙๘๒๘	๒๙๗๙๕	๓๓๖๐๖	๓๘๐๙๑
๒.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๑๑๐๕	๑๐๒๖	๔๒๕๕	๕๗๓๗	๗๓๗๖
๓.อุตสาหกรรม	๓๙๒๑	๕๕๑๐	๔๒๕๕	๕๗๓๗	๑๓๗๖
๔.การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	๔๗๓	๔๙๘	๔๘๒	๕๐๘	๕๑๒
๕.อุปทานน้ำ การจัดการขยะมูลฝอยและการฟื้นฟู	๑๑๓	๑๒๕	๑๔๒	๑๕๐	๑๙๐
๖.การก่อสร้าง	๒๐๐๒	๑๘๘๐	๑๗๙๐	๑๙๕๗	๒๐๖๒
๗.การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๔๐๑๖	๔๖๓๖	๕๑๗๑	๕๙๘๗	๖๙๑๒
๘.การขายส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๕๗๓	๖๖๕	๗๓๗	๗๗๓	๙๐๔
๙.ที่พักและกิจกรรมการให้บริการอาหาร	๔๓๔	๔๕๔	๕๖๑	๖๒๐	๗๐๓
๑๐.ข้อมูลและการสื่อสาร	๓๕๘	๓๐๐	๓๔๑	๒๒๘	๒๖๐
๑๑.กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๒๒๖๖	๒๕๓๔	๒๗๘๗	๓๑๓๐	๓๓๑๒
๑๒.กิจกรรมการบริการด้านอสังหาริมทรัพย์	๑๙๔๖	๑๕๑๓	๑๕๖๐	๑๗๗๔	๒๑๕๐
๑๓.กิจกรรมทางวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคนิค	๒๑	๑๙	๓๒	๑๘	๒๕
๑๔.กิจกรรมการบริหารและการสนับสนุน	๘๑	๗๘	๙๓	๑๐๗	๑๑๕
๑๕.การบริหารและการป้องกันประเทศ การประกันสังคมภาคบังคับ	๒๖๕๗	๑๙๗๑	๒๕๙๘	๒๗๒๑	๒๗๘๐

รายการ (ล้านบาท)	ปี พ.ศ.				
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
๑๖.การศึกษา	๖๒๙๓	๖๕๘๑	๖๔๐๕	๖๕๔๘	๖๘๖๕
๑๗.กิจกรรมด้านสุขภาพและกิจกรรมเพื่อสังคม	๑๓๖๑	๑๔๔๓	๑๕๐๐	๑๕๙๐	๑๗๒๖
๑๘.ศิลปะ บันเทิงและนันทนาการ	๑๘๒	๑๘๓	๑๙๑	๒๓๗	๒๘๑
๑๙.กิจกรรมและบริการอื่นๆ	๔๐๒	๔๑๓	๔๓๑	๔๓๗	๔๕๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๔๑๐๐๔	๔๒๖๕๓	๔๒๕๖๙	๔๖๖๗๐	๕๒๖๗๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๗๕๕๘๗	๗๘๘๐๑	๗๘๗๙๑	๘๖๕๗๓	๙๗๙๐๓
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๕๔๒	๘๔๑	๕๔๐	๕๓๙	๕๓๘

(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๒)

๖.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

จากสถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๔๘,๖๑๕ คน เป็นเพศชาย ๒๔,๖๗๓ คน เพศหญิง ๒๓,๙๔๒ คน มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๕,๔๒๒ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๑๐,๑๕๘ ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย ๒๘ คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ ๘ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	ประชากร			ครัวเรือนเกษตรกร
		ชาย	หญิง	รวม	
ด่านซ้าย	๒,๑๐๙	๓,๐๑๕	๒,๙๐๒	๕,๙๑๗	๙๓๒
ปากหมัน	๘๘๓	๑,๕๕๗	๑,๕๐๓	๓,๐๖๐	๖๒๐
นาดี	๑,๑๔๔	๑,๙๔๖	๑,๘๙๘	๓,๘๔๔	๙๐๑
โคกงาม	๑,๙๕๗	๒,๖๑๐	๒,๔๒๔	๕,๐๓๔	๙๖๐
โพนสูง	๑,๕๔๑	๒,๖๒๒	๒,๕๑๗	๕,๑๓๙	๑,๐๙๒
อู่ปุม	๑,๓๘๒	๒,๔๒๑	๒,๓๔๗	๔,๗๖๘	๑,๐๖๒
กกสะท้อน	๒,๕๔๕	๔,๐๓๘	๓,๙๘๙	๘,๐๒๗	๑,๘๙๙
โป่ง	๑,๙๘๗	๓,๐๙๐	๓,๐๔๗	๖,๑๓๗	๑,๔๑๐
วังยาว	๙๖๕	๑,๙๐๐	๑,๘๐๐	๓,๗๐๐	๗๗๖
นาหอ	๙๐๙	๑,๔๗๔	๑,๕๑๕	๒,๙๘๙	๕๐๖
รวม	๑๕,๔๒๒	๒๔,๖๗๓	๒๓,๙๔๒	๔๘,๖๑๕	๑๐,๑๕๘

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๖.๔ การศึกษา

ในเขตพื้นที่อำเภอด่านซ้าย ประกอบด้วย

- ๑) โรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด ๓ แห่ง ได้แก่
 - โรงเรียนศรีสองรักวิทยา
 - โรงเรียนวังโพนงามวิทยา
 - โรงเรียนพระแก้วอาสา
- ๒) ระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลด่านซ้าย ๑ แห่ง ได้แก่
 - โรงเรียนอนุบาลด่านซ้าย

๖.๕ สาธารณสุข

สถานพยาบาลของรัฐ ประกอบด้วย

- ๑) โรงพยาบาล ๑ แห่ง คือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย
- ๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑๐ แห่ง
- ๓) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ๑ แห่ง

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาและยังปฏิบัติอยู่ เช่น บุญพระเวส บุญสงกรานต์บุญเข้าพรรษา บุญกฐิน เป็นต้น

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นอำเภอแห่งเมืองประวัติศาสตร์ “ดินแดนแห่งสัจจะและไมตรี” และเป็นที่ตั้งของพระธาตุศรีสองรักปูชนียสถานที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่งทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพราะเป็นที่เคารพสักการะยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนไทยและประชาชนลาวมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยาวนานกว่า ๔๕๐ ปี และยังเป็นดินแดนที่มีความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมและพิธีกรรม ตลอด ๑๒ เดือน ตั้งแต่เดือนอ้ายมีงานทำบุญเข้ากรรม เดือนยี่มีงานทำบุญคุณลาน เดือนสามมีงานนมัสการปิดทองรอยพระพุทธรูปจำลองและงานทำบุญข้าวจี เดือนสี่มีงานเลี้ยงเฮือน (ตั้งไหเหล้า) เดือนห้ามีงานเลี้ยงเจ้าเมืองกลาง งานบุญตรุษสงกรานต์ แห่ดอกไม้ถวายองค์พระธาตุศรีสองรัก นำธงชัยไปถวายปักไว้ที่วัดโพนชัยและจัดทำข้าวพันก้อนถวายองค์พระธาตุศรีสองรัก เดือนหกงานนมัสการพระธาตุศรีสองรัก เดือนเจ็ดมีงานเลี้ยงห่อทั้งหอหลวงและหอน้อย เดือนแปดงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขนที่วัดโพนชัย เดือนเก้ามีงานทำบุญข้าวประดับดิน เดือนสิบงานบุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ดมีงานทำบุญออกพรรษาไหลเรือไฟ ณ ลำน้ำหมัน ถวายต้นผึ้งองค์พระธาตุศรีสองรัก และเดือนสิบสอง มีงานทำบุญทอดกฐินและผ้าป่า ในการบำรุงพุทธศาสนา อำเภอด่านซ้ายจึงเป็นอำเภอที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงเวลาเดือนแปดของทุกปี จะมีงานประเพณีวัฒนธรรมที่ล้ำเลิศคืองานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน ซึ่งถือว่าเป็นงานประเพณีที่สำคัญและเป็นงานประเพณีที่เลื่องลือไปสู่สากล อยู่ในแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยและก้าวไกลสู่สายตาของนักท่องเที่ยวต่างประเทศอย่างมากมายทั่วโลกโดยได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีกับประเทศต่างๆ ที่มีการละเล่นที่สวมหน้ากาก อาทิเช่น ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น หรือแม้แต่ประเทศแอฟริกา และอีกหลายๆประเทศที่มีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคลึงกัน ประชาชนอำเภอด่านซ้ายนับถือศาสนาพุทธมีการยอมรับผู้อาวุโส มีความเชื่อเรื่องภูตผี โขดกลาง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บาบบุญ ในวันพระ ๑๕ ค่ำ จะ

ไม่ออกทำงานในไรนา จะทำบุญที่วัด ผู้เฒ่าผู้แก่จะถือศีลหรือไปซื้อข้าวของวัสดุเครื่องใช้อาหาร ตลอดจนเครื่องมือการเกษตรเพื่อเตรียมไว้สำหรับการออกไปทำไรทำนาในวันถัดไป ในส่วนของการนับถือและสิ่งยึดเหนี่ยว การบนบาน จะบนบานองค์พระธาตุศรีสองรัก ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือกันมาแต่บรรพบุรุษ มีการเลี้ยงห่อ และเลี้ยงบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัวและเพื่อคุ้มครองปกป้องรักษาให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป ตารางที่ ๙ แสดงช่วงเวลาการจัดงานขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ

ประเพณี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. บุญประเพณีขึ้นปีใหม่	←→											
๒. บุญข้าวเปลือก		←→										
๓. บุญพระเวส, บุญบั้งไฟ			←→									
๔. บุญประเพณีวันสงกรานต์				←→								
๕. บุญเข้าพรรษา							←→					
๖. บุญข้าวประดับดิน								←→				
๗. บุญข้าวสาก									←→			
๘. บุญออกพรรษา										←→		
๙. บุญกฐิน											←→	
๑๐. บุญแจกข้าว	←											→
๑๑. บุญประเพณีนมัสการพระธาตุศรีสองรัก					←→							
๑๒. บุญประเพณีผีตาโขน						←→						

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

อำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ประมาณ ๓๑๗,๕๘๓ ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ปลูกข้าว ประมาณ ๖๐,๔๓๙ ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ ๑๙๑,๐๘๐ ไร่ พื้นที่ทำสวน ๖๓,๙๐๗ ไร่ และพื้นที่อื่นประมาณ ๒,๑๕๗ ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว บางหมู่บ้านมีเอกสารสิทธิ์ สปก.๔-๐๑, นส.๓ ก, โฉนดที่ดิน แต่บางหมู่บ้านยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

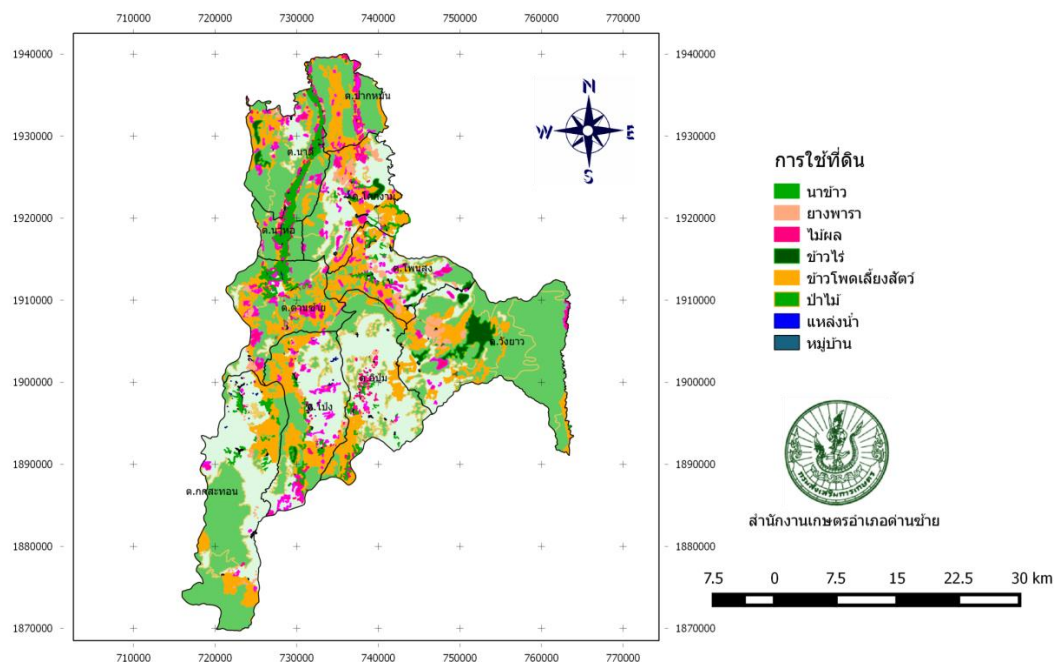
ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ ของอำเภอด่านซ้าย

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ถือครองทำการเกษตร (ไร่)				รวม
		พื้นที่ปลูกข้าว	พื้นที่ทำไร่	พื้นที่ทำสวน	พื้นที่อื่นๆ	
ด่านซ้าย	๗๗,๑๒๔	๓,๑๐๓	๖,๗๓๑	๕๖๗๗	๑๑๔	๑๕,๖๒๕
ปากหมั่น	๕๐,๖๔๔	๓,๖๗๙	๑๐,๔๓๑	๖,๔๔๔	๑๒๖	๒๐,๖๘๐
นาดี	๗๔,๓๕๘	๕,๖๕๔	๑๖,๒๒๕	๗,๙๐๕	๒๙๕	๓๐,๐๗๙
โคกงาม	๗๗,๑๔๘	๔,๑๑๐	๘,๐๗๕	๑๑,๙๒๑	๑๒๔	๒๕,๒๓๐
โพนสูง	๖๓,๗๘๙	๗,๕๙๖	๑๑,๘๒๘	๘,๗๑๖	๑๕๑	๒๘,๒๙๑
อีปุม	๙๖,๒๓๘	๕,๕๘๖	๔๖,๑๓๗	๒,๘๐๐	๑๔๑	๕๔,๖๖๔
กกสะทอน	๑๔๑,๒๑๑	๑๔,๑๔๖	๓๑,๖๕๑	๖,๐๘๒	๘๙๘	๕๒,๗๗๗
โป่ง	๙๗,๙๑๕	๘,๗๙๐	๓๕,๓๔๑	๖,๕๔๔	๑๖๓	๕๐,๘๓๘
วังยาว	๑๕๘,๔๕๖	๕,๑๓๔	๒๑,๗๒๐	๖,๒๙๑	๑๓๒	๓๓,๒๗๗
นาหอ	๑๙,๐๓๒	๒,๖๔๑	๒,๙๔๑	๑,๕๒๗	๑๓	๗,๑๒๒
รวม	๘๕๕,๙๑๙	๖๐,๔๓๙	๑๙๑,๐๘๐	๖๓,๙๐๗	๒,๑๕๗	๓๑๗,๕๘๓

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

อำเภอด่านซ้าย มีที่ทำการเกษตรทั้งหมด ประมาณ ๓๑๗,๕๘๙ ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ ๑๙๑,๐๘๐ ไร่ พื้นที่ปลูกข้าว ๖๐,๔๓๙ ไร่ พื้นที่ทำสวน ๖๓,๙๐๗ ไร่ และพื้นที่อื่นประมาณ ๒,๑๕๗ ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเต็มที่ โดยในปีหนึ่งๆ เกษตรกรจะใช้พื้นที่เพาะปลูกพืช เช่น ข้าวนาปีและจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (แล้ง) ตาม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน) มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้ผลต่างๆ บางรายปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แซมในสวนยางพาราในช่วงที่ยางพารา อายุ ๑ - ๔ ปี ฯลฯ

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอด่านซ้าย

ภาพที่ ๖ การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอด่านซ้าย

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

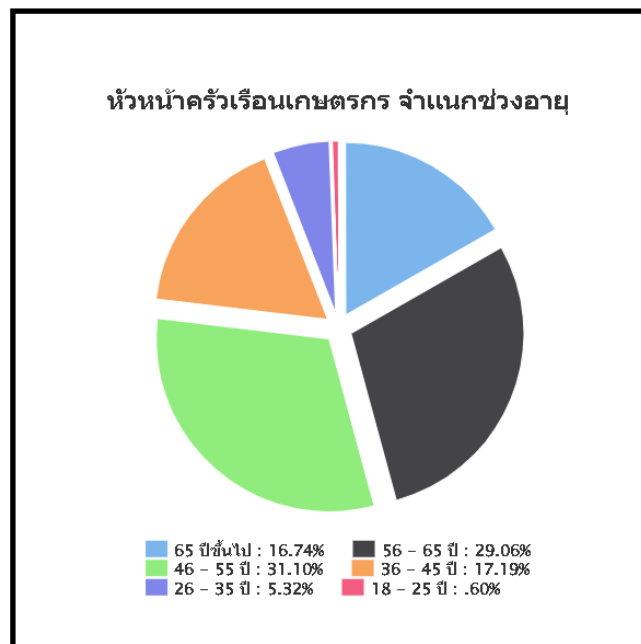
(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

อำเภอด่านซ้าย มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๐,๑๕๘ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๓,๒๖๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๙ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๒,๘๒๗ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๙ ปี และอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑,๘๕๓ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๕ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑๗๐๐	๑๖.๗๔
๕๖ - ๖๕ ปี	๒๘๕๒	๒๘.๐๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๓๑๕๙	๓๑.๑๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๗๔๖	๑๗.๑๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๕๔๐	๕.๓๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๖๑	๐.๖๐
รวม	๑๐,๑๕๘	๑๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

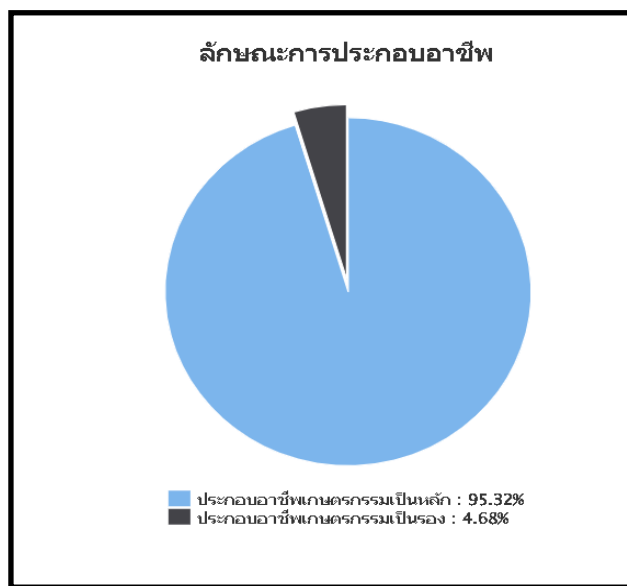
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอด่านซ้าย มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๙,๖๘๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓๒ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๔๗๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๘ %

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๙,๖๘๓	๙๕.๓๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๔๗๕	๔.๖๘

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอด่านซ้าย ส่วนใหญ่เป็นที่อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๗,๗๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๙ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๔,๓๑๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๑ และเช่า จำนวน ๕๙๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ ตามลำดับ ตารางที่ ๑๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔,๓๑๖	๓๔.๐๑
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๗,๗๗๙	๖๑.๒๙
เช่า	๕๙๗	๔.๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

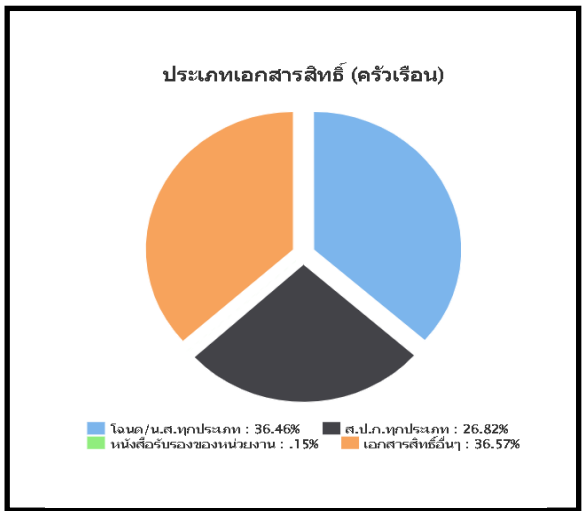
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอด่านซ้าย มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๑,๖๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๗ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๑,๖๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๖ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก.จำนวน ๑,๒๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๒ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๑,๖๗๙	๑,๒๓๕	๗	๑,๖๘๔	๔,๓๑๖

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๑๐ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอด่านซ้าย มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๗๘ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๓ กลุ่ม สมาชิก ๑๖๔ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๖ กลุ่ม สมาชิก ๑๑๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๖๘ แห่ง สมาชิก ๑,๐๘๑ ราย ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ด่านซ้าย	๐	๐	๒	๒๖	๐	๐	๙	๙๖	๐	๐	๐	๐
ปากหมัน	๑	๗	๑	๑๗	๑	๒๓	๔	๑๐๑	๐	๐	๐	๐
นาดี	๐	๐	๒	๒๓	๑	๑๐	๒	๒๓	๐	๐	๐	๐
โคกกาม	๑	๒๗	๑	๑๕	๑	๒๐	๔	๖๘	๐	๐	๐	๐
โพนสูง	๑	๓๐	๒	๑๐	๐	๐	๔	๑๐๑	๐	๐	๐	๐
อีปุม	๐	๐	๑	๑๐	๐	๐	๗	๑๑๕	๐	๐	๐	๐
กกสะท้อน	๑	๗	๑	๑๐	๑	๑๓	๑๕	๒๗๗	๐	๐	๐	๐
โป่ง	๑	๗	๑	๑๐	๑	๒๐	๑๖	๑๓๑	๐	๐	๐	๐
วังยาว	๐	๐	๑	๒๘	๑	๒๕	๓	๙๖	๐	๐	๐	๐
นาหอ	๐	๐	๑	๑๕	๐	๐	๔	๗๓	๐	๐	๐	๐
รวม	๕	๗๘	๑๓	๑๖๔	๖	๑๑๐	๖๘	๑,๐๘๑	๐	๐	๐	๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอด่านซ้าย มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑๐ ศูนย์

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						เกษ.	ปศุสัตว์	บริการ	
ด่านซ้าย	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
ปากหมัน	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
นาดี	๐	๑	๑	๐	๑	๐	๐	๐	๐
โคกงาม	๐	๑	๑	๐	๑	๐	๐	๐	๐
โพนสูง	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
อีปุม	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
กกสะทอน	๑	๓	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
โป่ง	๐	๑	๐	๑	๑	๐	๐	๐	๐
วังยาว	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
นาหอ	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
รวม	๑	๑๒	๒	๑	๑๐	๐	๐	๐	๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอด่านซ้าย มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๙๙ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๙๙ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา - ราย และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน - ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม บางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ด่านซ้าย	๑	๑	๐	๑๘	๑๕	๑๕	๐	๐	๐
ปากหมัน	๐	๐	๑	๙	๗	๗	๐	๐	๐
นาดี	๐	๒	๒	๑๓	๙	๙	๐	๐	๐
โคกงาม	๐	๑	๘	๑๐	๗	๗	๐	๐	๐
โพนสูง	๐	๐	๐	๑๑	๙	๙	๐	๐	๐
อีปุม	๐	๐	๐	๑๓	๑๓	๑๓	๐	๐	๐
กกสะทอน	๐	๖	๐	๑๕	๑๐	๑๒	๐	๑	๖
โป่ง	๐	๑	๑	๑๙	๑๑	๑๑	๐	๐	๐
วังยาว	๐	๐	๐	๑๐	๗	๗	๐	๐	๐
นาหอ	๐	๒	๐	๑๑	๙	๙	๐	๐	๐
รวม	๑	๑๓	๑๒	๑๒๙	๙๗	๙๙	๐	๑	๖

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอด่านซ้าย มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอด่านซ้าย มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๙ คน

ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ด่านซ้าย	๑	นายแพงดี บุญธรรม	๒๔ ม.๑๐ ต.ด่านซ้าย
ปากหมัน	๑	นายโกยสิทธิ์ เครือชัยสุ	๗๔ ม.๒ ต.ปากหมัน
นาดี	๑	นางทองผ้าย สายใจ	๒๑๙ ม.๑ ต.นาดี
โคกกาม	๑	นายทรงเดช วงศ์ศิริ	๑๙๘ ม.๒ ต.โคกกาม
โพนสูง	๑	นายทองส่วน ร่องจิก	๒๓๗ ม.๖ ต.โพนสูง
อิปุ่ม	๑	นายสมควร ศิริ	๓๙ ม.๓ ต.อิปุ่ม
กกสะทอน	๑	นายวินัย ทองหล้า	๑๑๕ ม.๒ ต.กกสะทอน
โป่ง	๑	นายอุดม อุทะเสน	๘๖ ม.๑๑ ต.โป่ง
นาหอ	๑	นายชัยนาค สินดี	๕๑ ม.๔ ต.นาหอ
รวม	๙		

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสังวร จันทะศิริ

บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ ๒ บ้านน้ำเย็น ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

สถานการณ์ของพื้นที่ : ชาวนับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรใน

ตำบลกกสะทอน พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (N) ประกอบทั้งเกษตรกรมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเกษตรกรบนพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก เหลือจากการบริโภคจะขายและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งกิจกรรมที่ศูนย์แห่งนี้ทำการ คือ การอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ข้าวไร่พันธุ์ดีในพื้นที่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งตำบลรวม ๑๔,๑๕๓ ไร่

แนวทางการพัฒนา : การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรผลิตได้เองในท้องถิ่น เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโต ฮอร์โมนพืชต่างๆ การผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง การพัฒนาสายพันธุ์และการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพันธุ์ดีในท้องถิ่น ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะทนทาน/โรคแมลงศัตรู ทนแล้งผลผลิตต่อไร่สูง

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ :

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวไร่
๓. การแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวไร่
๔. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่พันธุ์ดีเพื่อจำหน่าย

หลักสูตรเรียนรู้ :

๑. การจัดทำแปลงอนุรักษ์พันธุ์ข้าว
๒. เทคโนโลยีการทำนาโยนและการทำนาหยอด
๓. การขยายพันธุ์โดยจัดทำแปลงพันธุ์ข้าวแปลงใหญ่
๔. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและการผลิตฮอร์โมนพืช

หลักสูตรบังคับ :

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่
๓. เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรเสริม

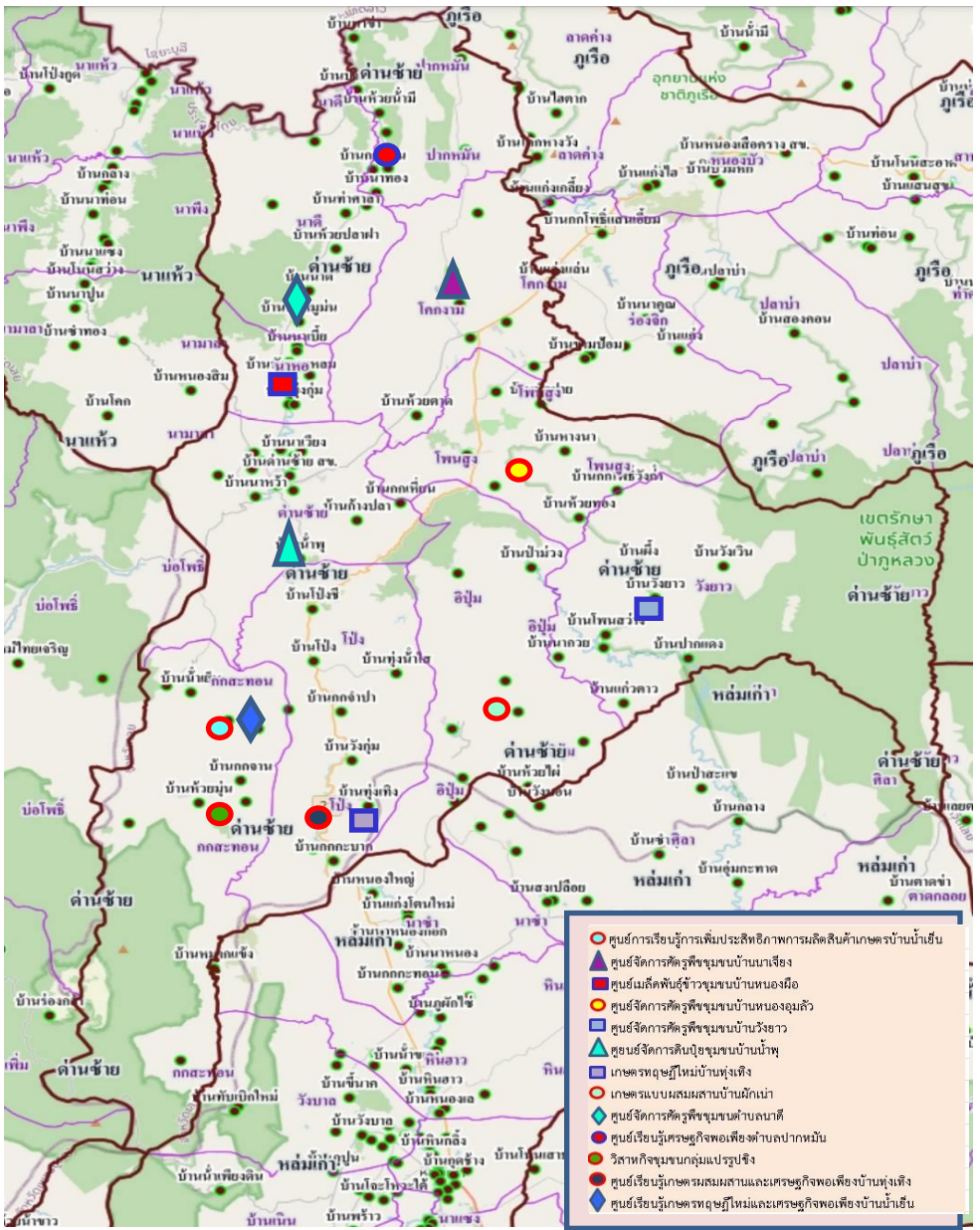
๑. การปลูกและการดูแลรักษาข้าว
๒. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบ
๓. การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๒ ศูนย์

ตารางที่ ๑๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์ เครือข่าย	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน บ้านนาเจียง	- การทำเกษตรอินทรีย์ - แปลงพยากรณ์ศัตรูพืช	๓	โคกงาม	นางพัชรี เอี่ยมประชา	๐๘๑-๙๕๕๖๗๖๗
๒	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน บ้านหนองผือ	- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว - การทำนาโยน	๓	นาหอ	นายนพพร วังคำ	๐๘๖-๑๓๕๕๔๐๗
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน บ้านหนองอุมลัว	- ผลิตขยายชีวภัณฑ์ - แปลงสาธิตแก้วมังกร	๖	โพนสูง	นายชัยนาท สุกงเจริญ	๐๙๘-๖๔๙๗๔๐๙
๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน บ้านวังยาว	- ผลิตขยายชีวภัณฑ์	๓	วังยาว	นายอนุชา พิมพ์เสนา	๐๙๘-๑๗๐๗๑๕๔
๕	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน บ้านน้ำพุ	- การทำปุ๋ยอินทรีย์	๖	ด่านซ้าย	นายเอกวิทย์ สายแก้วเทศ	๐๙๙-๖๘๙๔๐๒๖
๖	เกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านทุ่งเท็ง	- การทำเกษตรผสมผสาน	๑๑	โป่ง	นายอุดม อุทะเสน	๐๘๗-๒๑๖๕๖๘๖
๗	เกษตรแบบผสมผสาน บ้านผักเนา	- การทำเกษตรผสมผสาน	๓	อิปุม	นายสมควร ศิริ	๐๖๑-๕๒๖๑๘๕๕
๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลนาดี	- ผลิตขยายชีวภัณฑ์ - แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑	นาดี	นายรณยุทธ สายใจ	๐๘๒-๘๕๕๒๒๖๐
๙	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลปากหมัน	- กิจกรรมด้านปศุสัตว์ ประมง และด้านพืช	๒	ปากหมัน	นายไถยสิทธิ์ เครือชัยสุ	๐๙๗-๐๖๘๖๖๘๓
๑๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปขิง	- เกษตรผสมผสาน	๕	กกสะท้อน	นางนิยม กุลาชัย	๘๔๔๔๐๓๑๖๙
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน และเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งเท็ง	- เกษตรผสมผสาน	๑๑	โป่ง	นางพัชรินทร์ เหมือนศรีชัย	๖๓๑๓๔๐๙๔๗
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงบ้านน้ำเย็น	- ทฤษฎีใหม่ - เกษตรผสมผสาน	๒	กกสะท้อน	นายเต็ม คำนิมิตร	๙๒๔๐๒๐๘๗๔

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๑๑ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอด่านซ้าย มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๕ กลุ่ม ได้แก่

๑) แผนการผลิตรายการกลุ่มของแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลกกสะทอน
ที่อยู่ บ้านน้ำเย็น ม.๒ ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
กิจกรรม ผลิตและจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๓,๐๐๐ บาท/ไร่ (๓๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๖๕๐ กิโลกรัม/ไร่ (๓๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๕,๒๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๔,๒๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ลดต้นทุนการผลิต :

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช

๒. เพิ่มผลิต :

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การใช้สารชีวภัณฑ์ที่เหมาะสม

๓. เพิ่มมูลค่าผลผลิต :

- แปรรูปเป็นอาหารสัตว์

๔. การบริหารจัดการ:

- ร่วมกันซื้อปัจจัย/วัสดุการเกษตร ฯลฯ
- ร่วมกันจำหน่ายผลผลิต(กก./ตัน)
- ระบบคุณภาพ

๕. ตลาด :

- การเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ขายให้พ่อค้าคนกลางในชุมชน

ตารางที่ ๒๐ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเลย

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณ การรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑. เตรียมเมล็ดพันธุ์			←→											๕๐๐	
๒. ไถเตรียมดิน				←→										๘๐๐	
๓. ปลูก,ใส่ปุ๋ย					←→→→									๑๐๐๐	
๔. พ่นสารเคมีฆ่า กลุ่มวัชพืช					←→→									๕๐๐	
๕. ปฏิบัติดูแลรักษา					←→→→→→→→									๑๐๐๐	
๖. เก็บเกี่ยว										←→				๕๐๐	๕,๒๐๐

๒) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับ ตำบลโพนสูง

ที่อยู่ บ้านหนองอุมลัว ม.๖ ตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

กิจกรรม ผลิตและจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับ

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๑,๐๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๕๐๐ บาท/ต่อไร่ (๕๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕,๐๐๐ ต้น/ไร่ เป็น ๑๐,๐๐๐ ต้น/ไร่ (๕๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๕๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ลดต้นทุนการผลิต :

- ลดการการใช้สารเคมี - การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช

๒. เพิ่มผลผลิต :

- การจัดการแปลง
- การปลูกพืชโดยใช้เทคโนโลยีผสมผสาน

๓. เพิ่มมูลค่าผลผลิต :

- การแปรรูปเป็นของชำร่วย ของขวัญ

๔. การบริหารจัดการ:

- ร่วมกันซื้อปัจจัย/วัสดุการเกษตร เช่น ถุงพลาสติกเพาะชำ กระจ่างพลาสติก

๕. ตลาด :

- จำหน่ายภายในท้องถิ่นให้แก่พ่อค้าต่างถิ่นที่มารับซื้อ
- จำหน่ายให้แก่ลูกค้าทางออนไลน์
- มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้รับซื้อและสมาชิกแปลงใหญ่

ตารางที่ ๒๑ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ จังหวัดเลย

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณ การรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. เตรียมพันธุ์		←→			←→			←→			←→		๕,๐๐๐	
๒. เตรียมดินปลูก	←→			←→			←→			←→			๘,๐๐๐	
๓. ปลูก ,ใส่ปุ๋ย			←→								←→		๑,๐๐๐	
๔. พ่นสารเคมี			←→									←→	๒,๐๐๐	
๕. ปฏิบัติดูแลรักษา	←→											←→	๕,๐๐๐	
๖. เก็บเกี่ยว	←→											←→	๒๐๐๐	๕๐,๐๐๐

๓) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่สมุนไพร ตำบลกกระทอน
 ที่อยู่ บ้านหัวนา ม.๑๐ ตำบลกกระทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
 กิจกรรม ผลิตและจำหน่ายสมุนไพร

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๕,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๓,๐๐๐ บาท/ไร่ (๖๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๑,๖๐๐ กก./ไร่ เป็น ๓,๐๐๐ กก./ไร่ (๔๓.๗๕%)
- เป้าหมายรายได้ ๘๔,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๒,๐๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ลดต้นทุนการผลิต :
 - การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 - การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช
๒. เพิ่มผลผลิต :
 - การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 - การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช
๓. เพิ่มมูลค่าผลผลิต :
 - การแปรรูปเป็นสมุนไพรอบแห้ง
๔. การบริหารจัดการ:
 - รวมกันซื้อปัจจัย/วัสดุการเกษตร ฯลฯ
 - รวมกันจำหน่ายผลผลิต(กก./ตัน)
 - ระบบคุณภาพ
๕. ตลาด :
 - จำหน่ายให้แก่ลูกค้าทางออนไลน์
 - มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้รับซื้อและสมาชิกแปลงใหญ่

ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่สมุนไพร จังหวัดเลย

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณ การรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. เตรียมพันธุ์					←→								๔,๐๐๐	
๒. ไถเตรียมดิน					←→								๘๐๐	
๓. ปุ๋ย,ใส่ปุ๋ย							←→						๑,๐๐๐	
๕. ปฏิบัติดูแลรักษา							←→					→	๒,๐๐๐	
๖. เก็บเกี่ยว	←	→											๑,๐๐๐	๑๘,๐๐๐

๔) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงข้าวไร่ ตำบลกษะทอน
 ที่อยู่ บ้านน้ำเย็น หมู่ที่ ๒ ตำบลกษะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
 กิจกรรม ผลิต จำหน่าย และแปรรูปข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๓,๕๐๐ บาท/ไร่
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิตจาก ๓๕๐ กก./ไร่ เป็น ๔๐๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๑๐,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๓,๕๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การลดต้นทุนการผลิต

- ส่งเสริมให้สมาชิกใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, ส่งเสริมให้สมาชิกใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๒. การเพิ่มผลผลิต

- ส่งเสริมให้สมาชิกใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, ส่งเสริมให้สมาชิกใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๓. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- ผลิตได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด และความพึงพอใจของผู้บริโภค

๔. การตลาด

- มีตลาดรับซื้อแน่นอน มีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้นและมีการเชื่อมโยงระหว่างผู้รับซื้อและสมาชิกกลุ่ม

๕. การบริหารจัดการ

- มีการจัดทำแปลงเรียนรู้บริหารจัดการร่วมกันเพื่อการวางแผนการผลิตให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น
- สมาชิกสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ภายใต้

การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวไร่

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑. เตรียมพันธุ์					←→	→								๑,๐๐๐	
๒. เตรียมดิน					←→	→								๑,๐๐๐	
๓. ปลูก ใส่ปุ๋ย						←→	→							๑,๐๐๐	
๔. ดูแลรักษา							←→	→						๕๐๐	
๕. เก็บเกี่ยว									←→	→					๑๐,๐๐๐

๕) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงสหกรณ์กองทุนสวนยางภูเรือ ด้านซ้าย นาแก้ว จำกัด ตำบลโป่ง
ที่อยู่ บ้านทุ่งเทิง หมู่ที่ ๕ ตำบลโป่ง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

กิจกรรม ผลิตและจำหน่ายยางพารา

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๘๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๔,๕๐๐ บาท/ไร่
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิตจาก ๒๔๐ กก./ไร่ เป็น ๒๖๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๖,๕๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๔,๕๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การลดต้นทุนการผลิต
 - ผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง และบริการปัจจัยการผลิตราคาสมาชิก
๒. การเพิ่มผลผลิต
 - ทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงรักษาหน้ายาง
๓. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
 - ส่งเสริมการใช้กรดฟอรั่มิค ตรวจสอบคุณภาพและแนะนำวิธีการทำยางก้อนถ้วยคุณภาพดี
๔. การตลาด
 - ซื้อ - ขาย ยางก้อนถ้วยคุณภาพดี และน้ำยางสด
๕. การบริหารจัดการ
 - บริหารจัดการซื้อ - ขาย น้ำยางสด

ตารางที่ ๒๔ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่สหกรณ์กองทุนสวนยางภูเรือ ด้านซ้าย นาแก้ว จำกัด (ยางพาราพร้อมกรีต)

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๑					↔								๑,๐๐๐	
๒. กรีต	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	๒,๕๐๐	
๓. ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๒										↔			๑,๐๐๐	
๔. เก็บเกี่ยว	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←		๖,๕๐๐

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ตารางที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง		
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๖๙๑๓๘๕๑.๒๘	๙๒.๖๗
พื้นที่เบ็ดเตล็ด		
กลุ่มชุดดินผสม		
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๕๔๖๗๐๐.๑๑	๗.๓๓

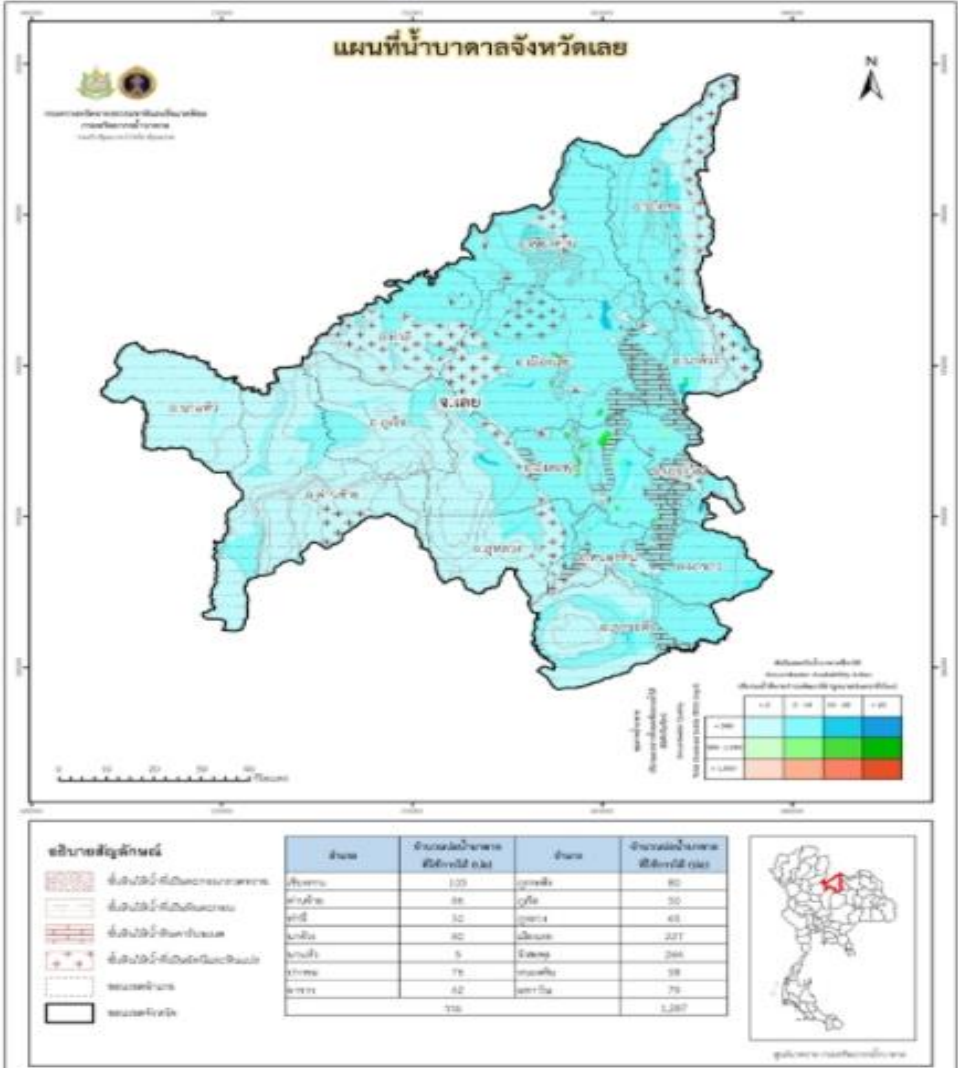
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๖๔)

๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอด่านซ้าย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย รวมทั้งสิ้น ๑๐๓ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลด่านซ้าย	จำนวน ๑๒ บ่อ
ตำบลนาดี	จำนวน ๓ บ่อ
ตำบลโคกงาม	จำนวน ๒๗ บ่อ
ตำบลโพนสูง	จำนวน ๑๙ บ่อ
ตำบลอิปุม	จำนวน ๑๔ บ่อ
ตำบลกกสะทอน	จำนวน ๑๔ บ่อ
ตำบลโป่ง	จำนวน ๖ บ่อ
ตำบลวังยาว	จำนวน ๓ บ่อ
ตำบลนาหอ	จำนวน ๕ บ่อ

ภาพที่ ๑๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอเด่นชัย จังหวัดเลย
(ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๔)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอเด่นชัย มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๒๑ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๑ แห่ง

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

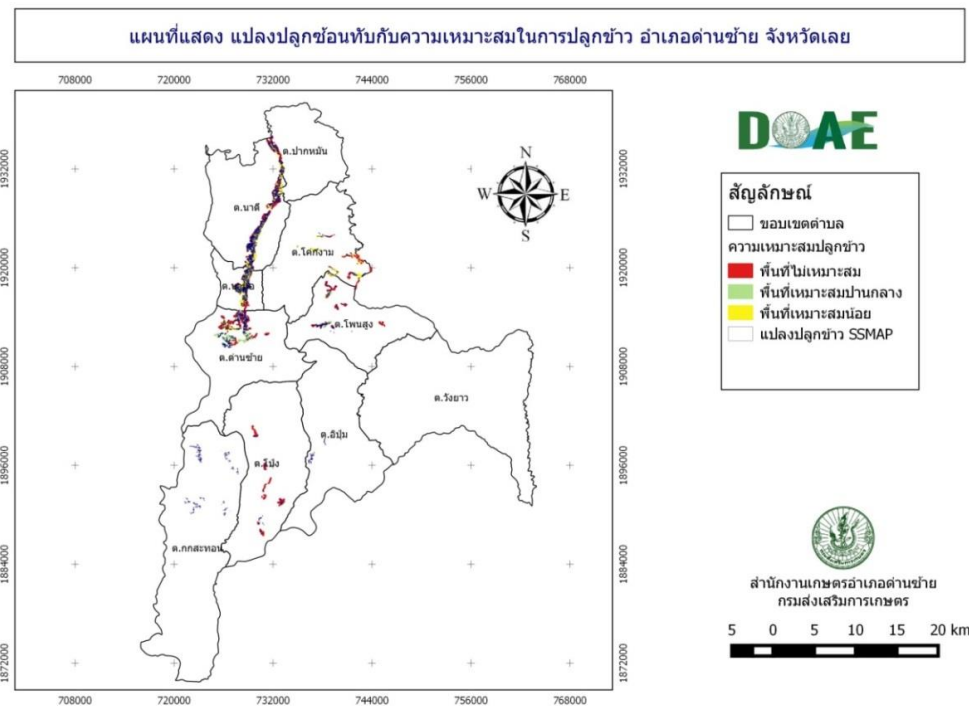
- ไม่มี

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอเด่นชัย จะใช้การวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่โดยการจำแนกเขตเกษตรเศรษฐกิจ (Zoning) เพื่อการปฏิรูปภาคการเกษตรของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเน้นพืชเศรษฐกิจของพื้นที่อำเภอเด่นชัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ๑.๔.๑ ข้าว
 - ๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม
 - (๑) เขตความเหมาะสม

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าอำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่ปลูกข้าวเหมาะสมปานกลาง S๒ จำนวน ๒,๒๒๔ ไร่ พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย S๓ จำนวน ๖,๒๑๒ ไร่ และมีพื้นที่ไม่เหมาะสม N จำนวน ๔,๖๕๒ ไร่

ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าว อำเภอด่านซ้าย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๖๐,๔๓๙ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๗,๙๙๖ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด คือ ตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๔,๑๔๖ ไร่ เกษตรกร ๑,๖๑๒ ราย รองลงมาคือตำบลโป่ง จำนวน ๘,๗๙๐ ไร่ เกษตรกร ๑,๑๘๓ รายและตำบลโพนสูง จำนวน ๗,๕๙๖ เกษตรกร ๘๕๐ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๖ แสดงพื้นที่การปลูกข้าว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	ด่านซ้าย	๓,๑๐๓
๒	ปากหมัน	๓,๖๗๙
๓	นาดี	๕,๖๕๔
๔	โคกงาม	๔,๑๑๐
๕	โพนสูง	๗,๕๙๖
๖	อีปุม	๕,๕๘๖
๗	กกสะทอน	๑๔,๑๔๖
๘	โป่ง	๘,๗๙๐
๙	วังยาว	๕,๑๓๔
๑๐	นาหอ	๒,๖๔๑
	รวม	๖๐,๔๓๙

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๖๐,๔๓๙ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๗,๙๙๖ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด คือ ตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๔,๑๔๖ ไร่ เกษตรกร ๑,๖๑๒ ราย รองลงมาคือตำบลโป่ง จำนวน ๘,๗๙๐ ไร่ เกษตรกร ๑,๑๘๓ รายและตำบลโพธิ์สูง จำนวน ๗,๕๙๖ เกษตรกร ๘๕๐ ราย ตามลำดับ ตารางที่ ๒๗ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย
ด่านซ้าย	๕๘๐	๓,๑๐๓	๓,๑๐๓	๑,๐๐๘.๔๗๕	๓๒๕
ปากห่มัน	๕๒๑	๓,๖๗๙	๓,๖๗๙	๑,๑๙๕.๖๗๕	๓๒๕
นาดี	๗๔๔	๕,๖๕๔	๕,๖๕๔	๑,๘๓๗.๕๕๐	๓๒๕
โคกงาม	๕๕๙	๔,๑๑๐	๔,๑๑๐	๑,๓๓๕.๗๕๐	๓๒๕
โพธิ์สูง	๘๕๐	๗,๕๙๖	๗,๕๙๖	๒,๔๖๘.๗๐๐	๓๒๕
อึปุม	๙๒๐	๕,๕๘๖	๕,๕๘๖	๑,๘๑๔.๔๕๐	๓๒๕
กกสะทอน	๑,๖๑๒	๑๔,๑๔๖	๑๔,๑๔๖	๔,๕๙๗.๔๕๐	๓๒๕
โป่ง	๑,๑๘๓	๘,๗๙๐	๘,๗๙๐	๒,๘๕๖.๗๕๐	๓๒๕
วังยาว	๖๘๔	๕,๑๓๔	๕,๑๓๔	๑,๖๖๘.๕๕๐	๓๒๕
นาหอ	๔๒๒	๒,๖๔๑	๒,๖๔๑	๘๕๘.๓๒๕	๓๒๕
รวม	๗,๙๙๖	๖๐,๔๓๙	๖๐,๔๓๙	๑๙,๖๔๒.๖๗๕	๓๒๕

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตและสภาพการผลิต

ข้าวนาปี (ข้าวนาและข้าวไร่) พื้นที่ปลูกทั้งหมด ๖๐,๔๓๙ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๗,๙๙๖ ราย ส่วนใหญ่เกษตรกรจะทำการแปลงนาตามทีละกลุ่ม ทำการปรับที่นาเป็นแปลงเล็กๆ ขนาดแปลง ละ ๑- ๓ งาน ทำตามขั้นบันได สำหรับข้าวไร่เกษตรกรจะปลูก ตามพื้นที่ไร่ทั่วๆ ไป หรือปลูกเป็นพืชแซมในสวนยางเล็ก

- พันธุ์ข้าวนาปี เกษตรกรใช้ปลูกส่วนใหญ่ได้แก่ กข. ๖, กข. ๑๐, สันป่าตอง ๑ และพันธุ์พื้นเมืองต่างๆ เช่น เล้าแตก โขเวียด สบาย และพันธุ์ข้าวไร่ ชิวแม่จัน ชิวเกลี้ยง

- การตกกล้า เกษตรกรจะตกกล้าประมาณเดือน กลางเดือนมิถุนายน –ต้นเดือนกรกฎาคม โดยใช้รถไถนาเดินตาม ไถ ๑ ครั้ง คราด ๒-๓ ครั้งหรือใช้รถไถขนาดกลางติด โรตารีปั่นประมาณ ๒-๓ รอบ แล้วหว่านข้าวพันธุ์ที่บ่มไว้แล้ว ๒-๓ วัน ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ๗-๑๐ กิโลกรัม ต่อไร่ เมื่อต้นกล้าอายุ ๓๐-๓๕ วันก็นำไปปักดำ

- การปักดำ ก่อนการปักดำ เตรียมดินโดยใช้รถไถนาเดินตาม ไถ นา ๑ ครั้ง คราด ๒ ครั้ง หรือใช้รถไถขนาดกลาง ติดโรตารี ปั่น ประมาณ ๓ รอบ แล้วปักดำ ใช้ระยะห่างประมาณ ๒๐-๒๕ เซนติเมตร ข้าวไร่เกษตรกรส่วนมากจะปลูกระหว่างเดือน มิถุนายน –กรกฎาคม

- การเก็บเกี่ยว โดยแรงงานคน ใช้เกี่ยวเกี่ยวข้าว ประมาณ เดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน เสร็จแล้วตากแดดไว้ที่แปลงนา ๒-๓ วัน แล้วใช้ตอกมัด นำมากองใช้เครื่องสีข้าวติดรถไถทำการสี เมื่อเสร็จแล้วนำขึ้นเล้าหรือฉางเก็บไว้บริโภคเหลือก็จำหน่ายต่อไป ซึ่งผลผลิตข้าวเฉลี่ย ๓๒๕ กิโลกรัมต่อไร่

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

ตาราง ๒๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					←—————△————→					←-----▽-----→		

สัญลักษณ์ ↔ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอด่านซ้าย มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุน ๓,๓๕๐ บาท/ไร่ ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

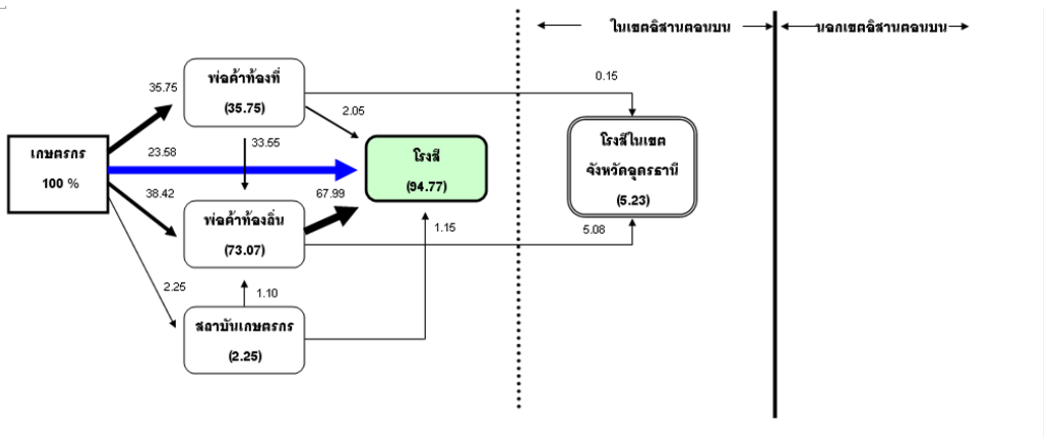
รายการ	บาท/ไร่
ต้นทุนค่าพันธ์	๑๕๐
ค่าเตรียมดิน	๖๐๐
ค่าแรงงาน	๑,๐๐๐
ค่าปลูก	๕๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐
ค่าดูแลรักษา (ค่าฉีดพ่นยา ค่าใส่ปุ๋ย)	๓๐๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๕๐๐
รวม	๓,๕๕๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

บริโภคนครครัวเรือนและจำหน่ายที่โรงสี

(๑) วิธีการตลาด

ภาพที่ ๑๔ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอด่านซ้าย มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๐ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่
- แปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวไร่

ตารางที่ ๓๐ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

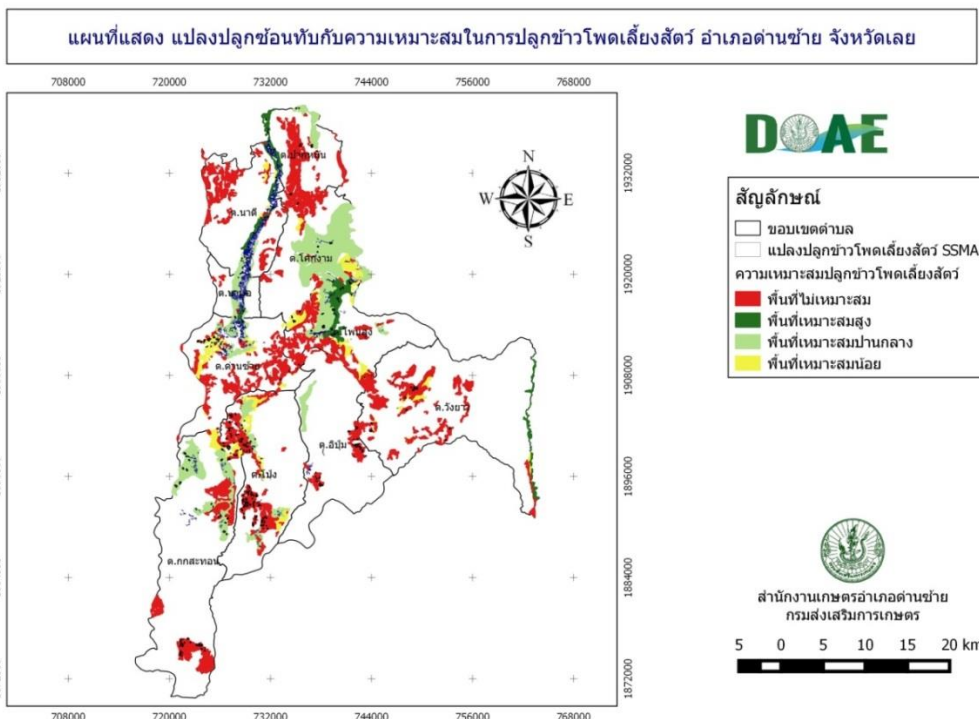
ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายสังวร จันทะคีรี	๒	กกสะทอน	ด่านซ้าย	๒๕๕๘	ทำนา

๑.๔.๒ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ความเหมาะสมในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าอำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่เหมาะสมมาก S๑ จำนวน ๒๖๖ ไร่ มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง S๒ จำนวน ๑,๕๖๒ ไร่ มีพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย S๓ จำนวน ๙๙๔ ไร่ และมีพื้นที่ไม่เหมาะสม N จำนวน ๖,๓๓๖ ไร่

ภาพที่ ๑๕ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอด่านซ้าย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๓๓,๕๐๘ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๕,๑๕๒ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด คือ ตำบลอู่ปุม จำนวน ๔๔,๘๓๔ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๐๐ ราย รองลงมาคือตำบลโป่ง จำนวน ๒๖,๐๑๑ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๐๓ รายและตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๖,๙๓๖ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๒๘ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๑ แสดง พื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)
๑	ด่านซ้าย	๔,๒๔๗
๒	ปากห่มัน	๗,๑๐๒
๓	นาดี	๑๐,๘๗๕
๔	โคกงาม	๒,๘๔๔
๕	โพนสูง	๒,๙๐๘
๖	อู่ปุม	๔๔,๘๓๔
๗	กกสะทอน	๑๖,๙๓๖
๘	โป่ง	๒๖,๐๑๑
๙	วังยาว	๑๕,๔๘๘
๑๐	นาหอ	๒,๒๖๓
	รวม	๑๓๓,๕๐๘

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๓๓,๕๐๘ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๕,๑๕๒ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด คือ ตำบลอู่ปุม จำนวน ๔๔,๘๓๔ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๐๐ ราย รองลงมาคือตำบลโป่ง จำนวน ๒๖,๐๑๑ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๐๓ รายและตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๖,๙๓๖ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๒๘ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย
ด่านซ้าย	๒๗๘	๔,๒๔๗	๔,๒๔๗	๒,๗๖๐.๕๕๐	๖๕๐
ปากห่มัน	๓๗๕	๗,๑๐๒	๗,๑๐๒	๔,๖๑๖.๓๐๐	๖๕๐
นาดี	๕๕๓	๑๐,๘๗๕	๑๐,๘๗๕	๗,๐๖๘.๗๕๐	๖๕๐
โคกงาม	๑๗๒	๒,๘๔๔	๒,๘๔๔	๑,๘๔๘.๖๐๐	๖๕๐
โพนสูง	๒๑๓	๒,๙๐๘	๒,๙๐๘	๑,๘๙๐.๒๐๐	๖๕๐
อู่ปุม	๑,๐๐๐	๔๔,๘๓๔	๔๔,๘๓๔	๒๙,๑๔๒.๑๐๐	๖๕๐
กกสะทอน	๑,๐๒๘	๑๖,๙๓๖	๑๖,๙๓๖	๑๑,๐๐๘.๔๐๐	๖๕๐
โป่ง	๑,๐๐๓	๒๖,๐๑๑	๒๖,๐๑๑	๑๖,๙๐๗.๑๕๐	๖๕๐
วังยาว	๔๐๑	๑๕,๔๘๘	๑๕,๔๘๘	๑๐,๐๖๗.๒๐๐	๖๕๐
นาหอ	๑๙๙	๒,๒๖๓	๒,๒๖๓	๑,๔๗๐.๙๕๐	๖๕๐
รวม	๕,๑๕๒	๑๓๓,๕๐๘	๑๓๓,๕๐๘	๘๖๗๘๐.๒๐๐	๖๕๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตและสภาพการผลิต

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของเกษตรกรในอำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด ๑๓๓,๕๐๘ ไร่ เกษตรกรที่ปลูก ๕,๑๕๒ ราย ตำบลที่มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มากที่สุด คือ ตำบลลิปุม ประมาณ ๔๔,๘๓๔ ไร่

- พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรนิยมใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว เช่น ซีพี ๘๘๘, ดีเค ๙๗๙, ๙๙๐๕, ๙๗๙๗ , ๙๙๐๑, ๙๙๕๕, ปี ๘๐ ใช้เมล็ดพันธุ์ ประมาณ ๒.๕ - ๓ กิโลกรัมต่อไร่

- การเตรียมดิน ถ้าเป็นที่ราบ หรือที่ค่อนข้างราบ เกษตรกรจะเตรียมดินโดยการไถ ๑ ครั้ง ถ้าเป็นที่เนินลาดชันที่ไถขึ้นไม่ได้ เกษตรกรจะเตรียมดินโดยการ ใช้ยาฆ่าหญ้าชนิดคลุมดินก่อน ๑ ครั้ง แล้วพ่นด้วยสารพาราควอต กำจัดวัชพืช ๑-๒ ครั้ง ก่อนปลูก

- การปลูก ถ้าเป็นที่ราบเกษตรกรปลูกโดยใช้เครื่องหยอด ตีตรถไถ ใช้ระยะปลูก ๗๕ X ๑๐ -๑๕ เซนติเมตร ถ้าเป็นที่ลาดชัน เกษตรกรจะปลูกโดยใช้แรงงานคน ขุดหรือใช้ไม้สีก โดยใช้ระยะปลูกประมาณ ๗๕ X ๒๐ เซนติเมตร และเหลือไว้ ๑- ๒ ต้น ต่อหลุม

- การดูแลรักษาและการกำจัดวัชพืช ส่วนใหญ่ใช้สารเคมี จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืชพาราควอต หลังจากปลูก ๑-๓ วัน ครั้งที่ ๒ ฉีดพ่นหลังจากปลูกไปแล้ว ๓๐-๔๐ วัน

การใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ รองกันหลุมพร้อมหยอดเมล็ด ใช้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ , ๑๕-๑๕-๑๕ , ๒๐-๑๐-๐ อัตรา ๑๐ -๒๐ กก.ต่อไร่

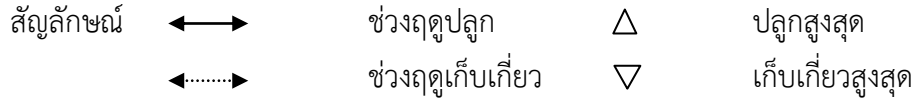
ครั้งที่ ๒ ปุ๋ยแต่งหน้า ใส่ก่อนข้าวโพดออกดอกหรืออายุประมาณ ๔๐- ๖๐ วัน ใช้ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๐ - ๓๐ กก.ต่อไร่

- การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนเก็บที่ละฝัก ใส่กระสอบเก็บไว้ที่ฉาง รอการสี จำหน่าย ผลผลิตเฉลี่ย ๖๕๐ กก./ไร่

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรอำเภอด่านซ้าย มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูกาลปลูกต้นฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม ปลูกสูงสุดในเดือนมิถุนายน การเก็บเกี่ยวระหว่างตุลาคมถึงเดือนธันวาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน ฤดูกาลปลูกหลังนาเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ปลูกสูงสุดในเดือนธันวาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างมีนาคมถึงเดือนเมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนเมษายน โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้ ตารางที่ ๓๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					←	△	→			←	▽	→

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอด่านซ้าย มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๔ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

รายการ	บาท
ค่าเมล็ดพันธุ์	๔๐๐
ค่าเตรียมดิน	๘๐๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๑,๐๐๐
ค่าสารเคมีกำจัดแมลง/กำจัดวัชพืช	๕๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๖๐๐
ค่าแรงงาน	๓๐๐
รวม	๓,๖๐๐

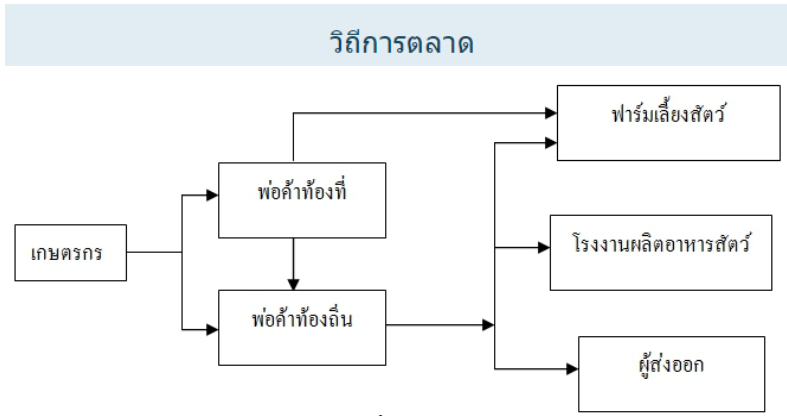
ผลผลิตเฉลี่ย ๐.๖๕ ตัน/ไร่
 ราคาปัจจุบันตันละ ๙,๐๐๐ บาท (ความชื้น ๑๔%)
 เป็นเงิน ๕,๘๕๐ บาท
 หักต้นทุน ๓,๖๐๐ บาท
 กำไร ๒,๒๕๐ บาท

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

จำหน่ายหน้าลานรับซื้อโดยตรง และผ่านพ่อค้าคนกลาง

(๑) วิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ภาพที่ ๑๖ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอด่านซ้าย มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

- ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๓๕ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

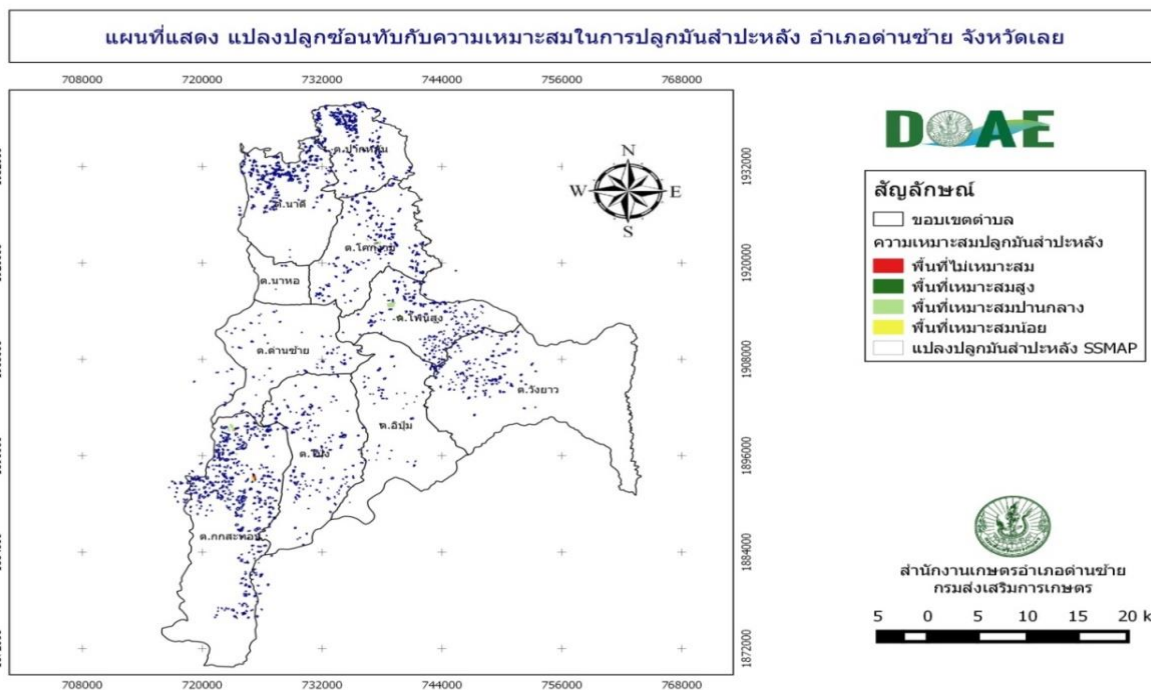
ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายธงชัย ทองหล้า	๒	กกสะทอน	ด่านซ้าย	๒๕๖๐	ทำไร่

๑.๔.๓ มันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่าอำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง S๒ จำนวน ๑๐ ไร่ และมีพื้นที่ไม่เหมาะสม N จำนวน ๒๒ ไร่

ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอด่านซ้าย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)

(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๕๗,๕๗๒ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๔,๓๗๑ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด คือ ตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๔,๗๑๕ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๕๓ ราย รองลงมาคือตำบลโป่ง จำนวน ๙,๓๓๐ ไร่ เกษตรกร ๗๘๐ รายและตำบลโพนสูง จำนวน ๘,๙๒๐ ไร่ เกษตรกร ๖๖๐ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๖แสดง พื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)
๑	ด่านซ้าย	๒,๔๘๔
๒	ปากหมัน	๓,๓๒๙
๓	นาดี	๕,๓๕๐
๔	โคกงาม	๕,๒๓๑
๕	โพนสูง	๘,๙๒๐
๖	อู่ปุม	๑,๓๐๓
๗	กกสะทอน	๑๔,๗๑๕
๘	โป่ง	๙,๓๓๐
๙	วังยาว	๖,๒๓๒
๑๐	นาหอ	๖๗๘
	รวม	๕๗,๕๗๒

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๕๗,๕๗๒ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๔,๓๗๑ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด คือ ตำบลกกสะทอน จำนวน ๑๔,๗๑๕ ไร่ เกษตรกร ๑,๐๕๓ ราย รองลงมาคือ ตำบลโป่ง จำนวน ๙,๓๓๐ ไร่ เกษตรกร ๗๘๐ รายและตำบลโพนสูง จำนวน ๘,๙๒๐ ไร่ เกษตรกร ๖๖๐ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๗ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย
ด่านซ้าย	๒๔๒	๒,๔๘๔	๒,๔๘๔	๗,๔๕๒.๐๐๐	๓,๐๐๐
ปากหมัน	๒๘๕	๓,๓๒๙	๓,๓๒๙	๙,๘๘๗.๐๐๐	๓,๐๐๐
นาดี	๒๗๗	๕,๓๕๐	๕,๓๕๐	๑๖,๐๕๐.๐๐๐	๓,๐๐๐
โคกงาม	๔๑๐	๕,๒๓๑	๕,๒๓๑	๑๕,๖๙๓.๐๐๐	๓,๐๐๐
โพนสูง	๖๖๐	๘,๙๒๐	๘,๙๒๐	๒๖,๗๖๐.๐๐๐	๓,๐๐๐
อู่ปุม	๑๔๒	๑,๓๐๓	๑,๓๐๓	๓,๙๐๙.๐๐๐	๓,๐๐๐
กกสะทอน	๑,๐๕๓	๑๔,๗๑๕	๑๔,๗๑๕	๔๔,๑๔๕.๐๐๐	๓,๐๐๐
โป่ง	๗๘๐	๙,๓๓๐	๙,๓๓๐	๒๗,๙๙๐.๐๐๐	๓,๐๐๐
วังยาว	๕๑๐	๖,๒๓๒	๖,๒๓๒	๑๘,๖๙๖.๐๐๐	๓,๐๐๐
นาหอ	๕๑	๖๗๘	๖๗๘	๒,๐๓๔.๐๐๐	๓,๐๐๐
รวม	๔,๓๗๑	๕๗,๕๗๒	๕๗,๕๗๒	๑๗,๒๗๑๖.๐๐๐	๓,๐๐๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตและสภาพการผลิต

- พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ ระยะเวลา ๕, ระยะเวลา ๖๐, ระยะเวลา ๙๐ และเกษตรศาสตร์ ๕๐, หัวยวบ ๖๐, CFR

- การเตรียมดิน ไถ ๑ ครั้ง พอฝนตกประมาณเดือน มีนาคม – พฤษภาคม เริ่มปลูก โดยใช้ท่อนพันธุ์ ประมาณ ๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ ท่อน ต่อไร่

- การปลูก ตัดท่อนพันธุ์ ยาว ๑๕-๒๐ เซนติเมตร ใช้จอบขุด ลึก ๕-๑๐ เซนติเมตร ปักท่อนพันธุ์ลง ใช้ ระยะ ๑๐๐ x ๗๕ เซนติเมตรหรือ ๗๕ x ๕๐ เซนติเมตร

- การดูแลรักษา กำจัดวัชพืช ๑-๒ ครั้ง ใส่ปุ๋ย สูตร ๑๓-๑๓-๒๑, ๑๕-๑๕-๑๕ อัตราไร่ละ ๒๐-๓๐ กิโลกรัม ต่อไร่

- การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนขุดโดยใช้จอบ ขึ้นมาตากแห้ง ขึ้นรถบรรทุก ขนไปจำหน่ายที่ลานมัน ผลผลิตเฉลี่ย ไร่ละ ๓,๐๐๐ กิโลกรัม

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอด่านซ้าย มีการปลูกมันสำปะหลัง การปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือน มิถุนายน ปลูกสูงสุดในเดือนเมษายน การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคมในปีถัดไป เก็บเกี่ยวสูงสุดใน เดือนมีนาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ดังนี้ ตารางที่ ๓๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง				△								

สัญลักษณ์ ↔ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๒

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอด่านซ้าย มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง เป็นเงิน ๔,๓๐๐ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

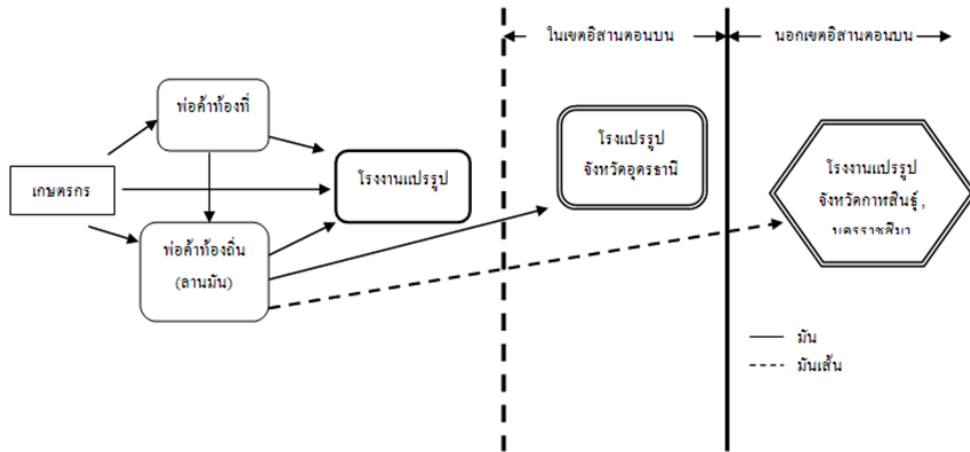
รายการ	บาท
ต้นทุนค่าพันธุ์	๑,๐๐๐
ค่าเตรียมดิน	๘๐๐
ค่าแรงงาน	
- ค่าปลูก	๖๐๐
- ค่าเก็บเกี่ยว	๖๐๐
- ค่าดูแลรักษา	๓๐๐
ค่าขนส่ง	๕๐๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๓๐๐
ค่ายาเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช	๒๐๐
รวม	๔,๓๐๐

ผลผลิตเฉลี่ย	๓,๐๐๐ กก./ไร่
ราคาผลผลิต กก.ละ	๒.๕ บาท
เป็นเงิน	๗,๕๐๐ บาท
หักต้นทุน	๔,๓๐๐ บาท
กำไร	๓,๒๐๐ บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

สำหรับสถานการณ์การผลิตมันสำปะหลังของอำเภอด่านซ้าย ปี ๒๕๖๔/๖๕ มีแนวโน้มปลูกเพิ่มขึ้น บางพื้นที่ปลูกแทนในพื้นที่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ที่ปล่อยทิ้งว่าง เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวย ปริมาณน้ำฝน เหมาะแก่การเจริญเติบโตของต้นมันสำปะหลัง ประกอบกับราคามันสำปะหลังสูงใจให้เกษตรกรปลูกเพิ่มขึ้น

ภาพที่ ๑๘ แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

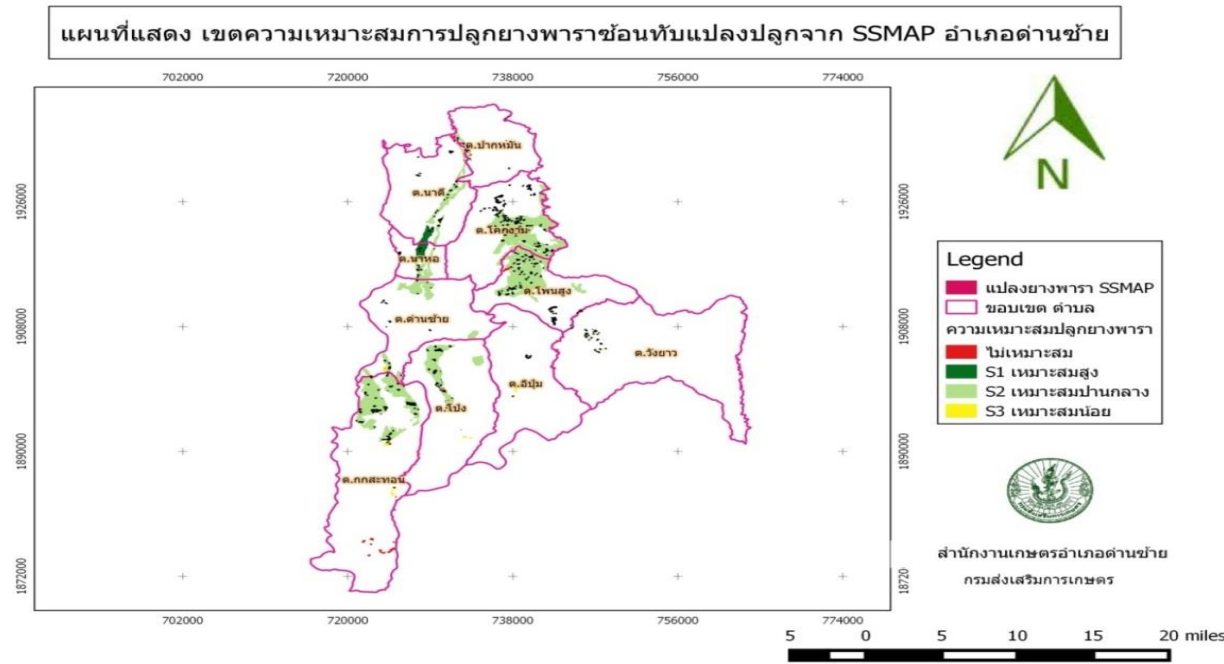
๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ - ไม่มี

๑.๔.๔ ยางพารา

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ความเหมาะสมในการปลูกยางพารา พบว่าอำเภอด่านซ้าย มีพื้นที่เหมาะสมมาก S๑ จำนวน ๓๕๑ ไร่ มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง S๒ จำนวน ๔,๕๙๙ ไร่ มีพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย S๓ จำนวน ๑๒๕ ไร่ และมีพื้นที่ไม่เหมาะสม N จำนวน ๓ ไร่

ภาพที่ ๑๙ แสดงพื้นที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา อำเภอด่านซ้าย
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, พ.ศ.๒๕๖๔)
 (๒) พื้นที่ปลูกยางพารา

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกยางพารา จำนวน ๓๙,๘๑๔ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๒,๓๕๘ ราย โดยมีพื้นที่ปลูก
 มันสำปะหลังมากที่สุด คือ ตำบลโคกงาม จำนวน ๙,๗๓๑ ไร่ เกษตรกร ๔๘๕ ราย รองลงมาคือตำบลนาดี จำนวน
 ๕,๕๓๗ไร่ เกษตรกร ๒๘๕ รายและตำบลโพนสูง จำนวน ๔,๓๐๔ไร่ เกษตรกร ๓๑๐ ราย ตามลำดับ
 ตารางที่ ๔๐ แสดง พื้นที่การปลูกยางพารา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)
๑	ด่านซ้าย	๓,๙๕๒
๒	ปากหมั่น	๓,๙๐๓
๓	นาดี	๕,๕๓๗
๔	โคกงาม	๙,๗๓๑
๕	โพนสูง	๔,๓๐๔
๖	อีปุม	๘๓๘
๗	กกสะทอน	๓,๘๕๗
๘	โป่ง	๓,๑๔๐
๙	วังยาว	๓,๖๔๘
๑๐	นาหอ	๙๐๔
	รวม	๓๙,๘๑๔

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอด่านซ้ายมีพื้นที่การปลูกยางพารา จำนวน ๓๙,๘๑๔ ไร่ จำนวนเกษตรกร ๒,๓๕๘ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด คือ ตำบลโคกงาม จำนวน ๙,๗๓๑ ไร่ เกษตรกร ๔๘๕ ราย รองลงมาคือตำบลนาดี จำนวน ๕,๕๓๗ ไร่ เกษตรกร ๒๘๕ รายและตำบลโพนสูง จำนวน ๔,๓๐๔ ไร่ เกษตรกร ๓๑๐ ราย ตามลำดับ

ตารางที่ ๔๑ แสดงปริมาณการปลูกยางพารา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย
ด่านซ้าย	๒๒๘	๓,๙๕๒	๓,๙๕๒	๙๐๘.๖๖๐	๒๓๐
ปากหมัน	๒๑๑	๓,๙๐๓	๓,๙๐๓	๘๙๗.๖๙๐	๒๓๐
นาดี	๒๘๕	๕,๕๓๗	๕,๕๓๗	๑,๒๗๓.๕๑๐	๒๓๐
โคกงาม	๔๘๕	๙,๗๓๑	๙,๗๓๑	๒,๒๓๘.๑๓๐	๒๓๐
โพนสูง	๓๑๐	๔,๓๐๔	๔,๓๐๔	๙๘๙.๙๒๐	๒๓๐
อিপุม	๘๔	๘๓๘	๘๓๘	๑๙๒.๗๔๐	๒๓๐
กกสะท้อน	๒๗๙	๓,๘๕๗	๓,๘๕๗	๘๘๗.๑๑๐	๒๓๐
โป่ง	๑๖๙	๓,๑๔๐	๓,๑๔๐	๗๒๒.๒๐๐	๒๓๐
วังยาว	๒๖๑	๓,๖๔๘	๓,๖๔๘	๘๓๙.๐๔๐	๒๓๐
นาหอ	๕๗	๙๐๔	๙๐๔	๒๐๗.๙๒๐	๒๓๐
รวม	๒,๓๕๘	๓๙,๘๑๔	๓๙,๘๑๔	๙,๑๕๗.๒๒๐	๒๓๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต

พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้แก่ RRIM ๖๐๐, RRIT ๒๕๑

- การเตรียมดิน ให้เตรียมดินโดยการไถ ๒ ครั้ง พรุน ๑ ครั้ง ในกรณีที่เป็นพื้นที่ลาดเทมาก เช่น เนินเขาชันเกิน ๑๕ องศา จะต้องทำขั้นบันไดหรือขานดินเพื่อป้องกันมิให้น้ำฝนชะล้างเอาหน้าดินไหลไปตามน้ำ อาจทำเฉพาะต้นหรือทำยาวเป็นแนวเดียวกัน ล้อมเป็นวงกลมรอบไปตามไหล่เขาหรือเนินก็ได้ โดยให้ระดับขนานไปกับพื้นดิน ขั้นบันไดควรกว้างน้อยที่สุด ๑.๕๐ เมตร แต่ละขั้นให้ตัดดินลึกและเอียงเข้าไปในทางเนินดิน ตรงขอบด้านนอกทำเป็นคันดินสูงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร กว้าง ๖๐-๗๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างขั้นบันไดประมาณ ๘-๑๐ เมตร

- การปลูก การปลูกยางพาราจะแตกต่างกันไปตามชนิดของต้นพันธุ์ยาง เกษตรกรนิยมปลูกด้วยต้นตอตาและต้นยางชำถุง หลุมปลูกยางโดยทั่วไปจะมีขนาดกว้าง x ยาว x ลึก เท่ากับ ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ เซนติเมตร การขุดหลุมปลูกควรแยกดินบนและดินล่างไว้คนละส่วน ตากดินทิ้งไว้ ๑๐ - ๑๕ วัน จากนั้นย่อยดินบนให้ร่วนแล้วผสมปุ๋ยร็อคฟอสเฟต อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุม ระยะปลูกบนพื้นที่ราบ ระยะปลูกระหว่างต้น ๓ เมตร ระหว่างแถว ๖ เมตร จะได้จำนวน ๘๘ ต้นต่อไร่ ส่วนพื้นที่ลาดหรือพื้นที่เชิงเขาตั้งแต่ความชัน ๑๕ องศาขึ้นไปต้องทำแนวขั้นบันได โดยใช้ระยะระหว่างขั้นบันไดอย่างน้อย ๘ เมตร ระยะระหว่างต้น ๒.๕๐ หรือ ๓ เมตร เมื่อกำหนดระยะปลูกได้แล้วก็ทำการวางแนวและปักไม้ทำแนวเพื่อขุดหลุมปลูกต่อไป แนวปลูกควรวางตามทิศทางลม ควรปลูกยางพาราให้เสร็จก่อนปลูกยางในฤดูฝน ๑ เดือน ถ้าพื้นที่มีความชื้นเพียงพอก็สามารถปลูกต้นยางชำถุงได้

- การเก็บเกี่ยว โดยทั่วไปต้นยางเปิดกรีดได้เมื่อประมาณ ๗ ปีและต้นยางในสวนนั้นต้องมีขนาดเปิดกรีดได้มากกว่าร้อยละ ๗๐ ของยางทั้งหมด การกรีดยางต้องยึดหลักที่ว่าเมื่อกรีดแล้วต้องได้น้ำยางมาก เปลือกเสียหายน้อยที่สุดและสามารถกรีดได้นานประมาณ ๒๕-๓๐ ปี

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอด่านซ้าย มีการปลูกยางพารา ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ปลูกสูงสุดในเดือนเมษายน การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนเมษายน ถึง เดือนธันวาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนพฤษภาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกยางพารา ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ดังนี้

ตารางที่ ๔๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกยางพาราในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ยางพารา				←△→	←▽→							

สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๕) ต้นทุนการผลิต

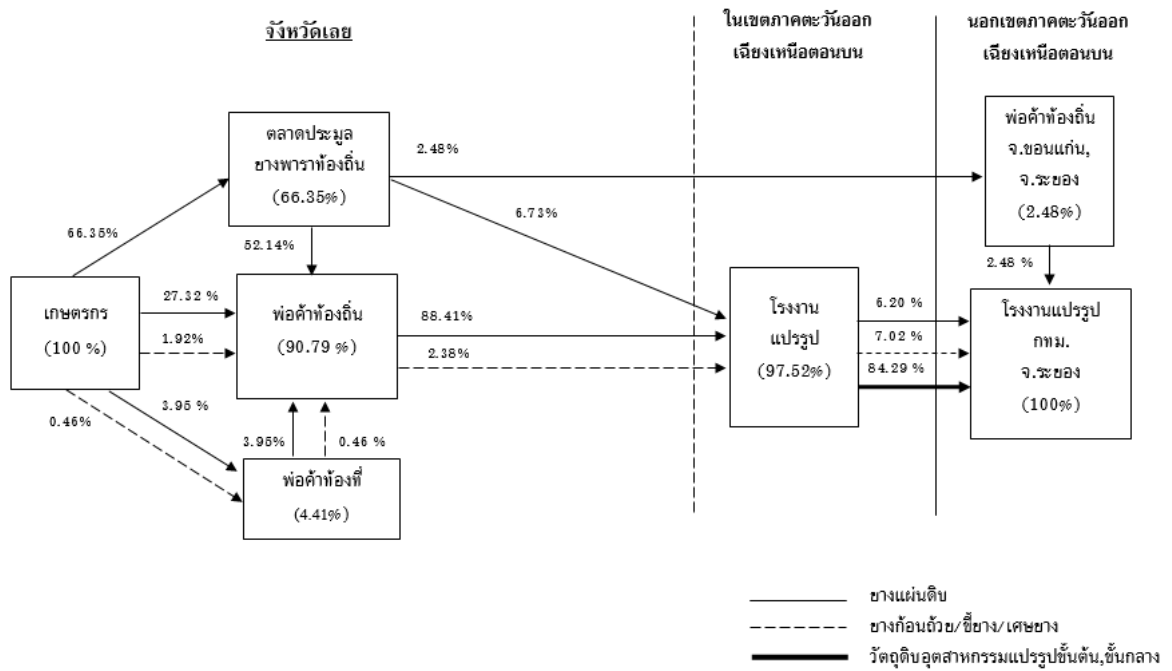
อำเภอด่านซ้าย มีต้นทุนการผลิตยางพารา เป็นเงิน ๔,๔๐๐ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๔๓ แสดงต้นทุนการผลิตยางพารา ต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

รายการ	บาท
๑. ต้นทุนค่าพันธุ์ (บาท/ไร่)	๑,๕๐๐
๒. ค่าแรงงานปลูก (บาท/ไร่)	๓๐๐
๒.๑ ค่าเตรียมดิน (บาท/ไร่)	๖๐๐
๔. ค่าปุ๋ยเคมี (บาท/ไร่)	๕๐๐
๕. ค่าปุ๋ยอินทรีย์ (บาท/ไร่)	๒๐๐
๒.๔ ค่าดูแลรักษา (ค่าพ่นยา ใส่ปุ๋ย) (บาท/ไร่)	๕๐๐
๒.๓ ค่าเก็บเกี่ยว (บาท/ไร่)	๓๐๐
๓. ค่าขนส่ง (บาท/ไร่)	๕๐๐
๘. รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด (บาท/ไร่)	๔,๔๐๐
๙. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก./ไร่)	๒๓๐
๑๑. ราคาจำหน่ายเฉลี่ยสูงสุด ณ ฤดูกาลผลิตปัจจุบัน (บาท/กก.)	๒๕
๑๒.รวมรายได้ (บาท/ไร่)	๕,๗๕๐
๑๓. รวมรายรับสุทธิหักต้นทุนการผลิต (กำไร) (บาท/ไร่)	๑,๓๕๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

ภาพที่ ๒๐ แสดงวิถีการตลาดขงพารา ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย, ๒๕๖๔)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

- ไม่มี

๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๔๔ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
<p>ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด</p> <p>๑. ขาดแคลนน้ำ</p> <p>๒. องค์ความรู้</p> <p>๓. ทรัพยากร</p>	<p>๑. ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ</p> <p>๒. ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ</p> <p>๓. ดินเสื่อมโทรมและขาดความอุดมสมบูรณ์</p> <p>๔. ต้นทุนการผลิตสูง</p> <p>๕. ราคาผลผลิตตกต่ำ</p> <p>๖. การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช</p>	<p>๑. ส่งเสริมการขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา</p> <p>๒. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด</p> <p>๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรพลังงานแสงอาทิตย์</p> <p>๔. การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการดินและปุ๋ยในการปรับปรุงดิน</p> <p>๕. การส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรแบบอินทรีย์</p> <p>๖. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี</p> <p>๗. จัดทำแปลงพยายกรณ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช</p> <p>๘. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ใช้เอง</p>	ทุกตำบล	๑
<p>ด้านเกษตรกรและองค์กร</p> <p>เกษตรกร</p> <p>๑. แรงงาน</p> <p>๒. หนี้สิน</p>	<p>๑. ขาดแคลนแรงงาน (ไม่มีเครื่องจักรกลฯ)</p> <p>๒. ภาวะหนี้สินเกษตรกร</p> <p>๓. ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ</p>	<p>๑. การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุนอาชีพ</p> <p>๒. จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการลดต้นทุนการผลิต</p> <p>๓. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า</p> <p>๔. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม</p>	ทุกตำบล	๒

ตารางที่ ๔๔ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
<p>ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์</p> <p>๑. องค์ความรู้</p> <p>๒. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์</p> <p>๓. ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ</p> <p>๔. เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในการแปรรูป</p>	<p>๑. ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ</p> <p>๒. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูป</p> <p>๓. สินค้าไม่ได้รับรองมาตรฐาน ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น</p> <p>๔. เกษตรกรขายผลผลิตสดได้เงินเร็วกว่าการแปรรูป</p>	<p>๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตและจัดตั้งวิสาหกิจแปรรูป</p> <p>๒. ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน</p> <p>๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรในการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า</p>	<p>กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ/กลุ่มยุวเกษตรกร</p>	<p>๓</p>

๒. การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอเด่นชัย จังหวัดเลย โดยนำข้อมูลจาก SWOT Analysis ซึ่งได้วิเคราะห์ถึงจุดอ่อน-จุดแข็ง-โอกาส-ภาวะคุกคามที่มีผลกระทบมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๔๕ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรมีความขยัน และมีความสามัคคี ๒. เกษตรกรมีความใฝ่รู้และกระตือรือร้น ๓. เกษตรกรมีความชำนาญในการทำการเกษตร (ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ) ๔. เป็นแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณภาพ ๕. มีการรวมกลุ่มในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ๖. เกษตรกรมีทักษะความรู้ความสามารถด้านการทำการเกษตรและการแปรรูป ๗. มีกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรแบบอินทรีย์ ๘. มีแหล่งเรียนรู้ ศพก. และเครือข่าย ๙. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานครอบคลุมทั่วพื้นที่ ๑๐. มีสถาบันเกษตรกรช่วยในการดำเนินงาน เช่น อาสาสมัครเกษตร วิชาทักขุมชน สหกรณ์การเกษตร 	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (Weakness : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ๒. พื้นที่การเกษตรอยู่นอกเขตชลประทานและอาศัยน้ำฝน ๓. ดินเสื่อมโทรมและขาดความอุดมสมบูรณ์ ๔. ขาดแคลนแรงงาน (ไม่มีเครื่องจักรกล) ๕. ภาวะหนี้สินเกษตรกร ๖. ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ๗. เกษตรกรบางส่วนไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง ๘. เกษตรกรมีการใช้สารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น ๙. เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรองสินค้า ๑๐. ขาดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
<p style="text-align: center;">โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการและปัจจัยการผลิต ๒. มีแหล่งเงินทุนเพื่อการเกษตร (อ.ก.ส. และสหกรณ์ฯ) ๓. มีนโยบายรัฐให้การสนับสนุน (ประกันภัยพืชผล/ช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยว) ๔. สภาพอากาศและอุณหภูมิเหมาะสมทำให้สามารถเพาะปลูกพืชได้หลากหลายชนิด ๕. มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก และมีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน ๖. มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามหลากหลาย ๗. การคมนาคมสะดวก ๘. ภาวะการขับเคลื่อนจังหวัดเลย ที่ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางอาหาร ๙. มีพื้นที่ปลูกอาหารจำนวนมาก และมีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน ๑๐. สภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำเกษตรที่หลากหลาย 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การรวมกลุ่มผลิตและจัดตั้งวิสาหกิจแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นอาหารสัตว์ ($S๑+S๔+S๕+O๒$) ๒. การส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรแบบอินทรีย์ ($S๒+S๗+O๘$) ๓. การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ($S๓+S๔+O๕$) ๔. พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ($S๑+ S๒+ S๓+ S๘+ S๑๐+ O๑+ O๓+ O๘+ O๑๐$) ๕. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($S๑+ S๒+ S๓+ S๘+ O๑+ O๓+ O๘+ O๑๐$) ๖. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ($S๑+ S๒+ S๓+ S๘+ S๑๐+ O๑+ O๒+ O๓+ O๗+ O๘+ O๙+ O๑๐$) 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้และสามารถ应用技术ด้านการจัดการดินและปุ๋ยในการปรับปรุงดิน ($W๓+W๖+O๑$) ๒. การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุนอาชีพ ($W๕+O๑+O๒$) ๓. พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย ($W๘+W๑๐+ O๑+ O๒+O๓$) ๔. ส่งเสริมการปลูกพืชตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ($W๘+ W๑๐+ O๑+ O๔+ O๑๐$)
<p style="text-align: center;">ภาวะความคุกคาม (Threat : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง วาตภัย ๒. การระบาดของศัตรูพืช (โรคและแมลง) ๓. ต้นทุนและปัจจัยการผลิตสูง ๔. ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ๕. ความไม่ชัดเจนของนโยบายภาครัฐการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ๖. แหล่งน้ำและระบบส่งน้ำยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและการลดต้นทุนการผลิต ($S๑+S๒+S๓+T๓$) ๒. ให้ความรู้ด้านอารักขาพืชและจัดตั้งอาสาสมัครเกษตรหมอปืซ ($S๑+S๒+T๒$) 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พัฒนาแหล่งน้ำระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร ($W๒+T๖$) ๒. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ($W๖+ W๑๐+ T๑+ T๒+ T๔+ T๖$)

๓.๒ กำหนดเป็นกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ การส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรแบบอินทรีย์
 - ๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
 - ๑.๓ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกร เกษตรกรต้นแบบ และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการดินและปุ๋ยในการปรับปรุงดิน
 - ๒.๒ การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุนอาชีพลดต้นทุน
 - ๒.๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย
๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน
 - ๓.๑ จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการลดต้นทุนการผลิต
 - ๓.๒ ให้ความรู้ด้านอารักขาพืชและจัดตั้งอาสาสมัครเกษตรหมอพืช
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ พัฒนาแหล่งน้ำระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร
 - ๔.๒ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

๑ แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งเมล็ดพันธุ์คุณภาพสำหรับเพาะปลูกอย่างเพียงพอและทั่วถึง
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพและได้

มาตรฐาน

๓. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการดินและปุ๋ยในการปรับปรุงบำรุงดิน รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการลดต้นทุนการผลิต

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร

โครงการที่ ๑ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ข้าว)

กลยุทธ์ที่ ๓ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ป้องกันโรคไหม้ข้าว

๑.๑.๒ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรทั้งด้านการผลิตและการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพและได้

มาตรฐาน

๓. เพื่อให้ภาคเกษตรกรรมได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้เกิดการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรและแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า

โครงการที่ ๑ โครงการผลิตอาหารสัตว์จากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

กลยุทธ์ที่ ๒ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ป้องกันหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด

กลยุทธ์ที่ ๓ สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรตามระบบคุณภาพและมาตรฐาน GAP

๑.๑.๓ มั่นสำปะหลัง

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อาชีพมั่นคง และรายได้จากการทางการเกษตรเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อให้ภาคเกษตรกรรมได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำแหล่งผลิตพันธุ์พืชเพื่อลดต้นทุนการผลิต

โครงการที่ ๒ โครงการผลิตมันสำปะหลังท่อนพันธุ์ดี

กลยุทธ์ที่ ๓ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ป้องกันกำจัดโรคใบด่างในมันสำปะหลัง

๑.๑.๔ ยางพารา

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อาชีพมั่นคง และรายได้จากการทางการเกษตรเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อให้ภาคเกษตรกรรมได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ยางพารา)

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรชาวสวนยางพารา

กลยุทธ์ที่ ๒ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ป้องกันอาการเปลือกแห้ง

กลยุทธ์ที่ ๓ ลดต้นทุนการผลิต

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยยางพาราสั่งตัด

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ Young Smart Farmer (YSF)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าสู่ภาคการเกษตร
๒. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนิน

กิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนภาคเกษตรให้มีความรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่

โครงการที่ ๑ เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์ Thailand ๔.๐

โครงการที่ ๒ โครงการเกษตรผสมผสานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒.๒ กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าสู่ภาคการเกษตร
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีการขยายผลและเกิดแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชน
๓. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น
๔. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพ

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนากระบวนการผลิตการแปรรูปให้มีความปลอดภัยและได้

มาตรฐาน

๓.๒.๓ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีการขยายผลและเกิดแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชน
๓. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้นแบบวิสาหกิจชุมชน

๑.๒.๔ แหล่งเรียนรู้/เกษตรกรต้นแบบ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการประกอบอาชีพ
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้กับอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน
๔. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรแบบอินทรีย์

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรในพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง
- โครงการที่ ๑ โครงการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 - โครงการที่ ๒ โครงการศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
 - โครงการที่ ๓ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)
- และเครือข่าย

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรต้นแบบ อาสาสมัครเกษตรกร
- โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง
 - โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรกร

๑.๓ พัฒนาพื้นที่ และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางอาหาร
 - ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการรณรงค์ให้เกษตรกรไม่เผา
- โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ลดการเผาเศษวัสดุการเกษตรในไร่นา
- กลยุทธ์ที่ ๒ การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและอนุรักษ์ดิน
- โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด
 - โครงการที่ ๒ โครงการรณรงค์ใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม
 - โครงการที่ ๓ โครงการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- กลยุทธ์ที่ ๓ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

๓.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาแหล่งน้ำระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการขุดบ่อบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงาน

แสงอาทิตย์